

Sbírka zákonů

Republiky československé

Částka 7.

Vydána dne 2. května 1958

Cena Kčs 3,40

OBSAH:

(19.—21.) 19. Zákon, kterým se mění a doplňuje branný zákon č. 92/1949 Sb. — 20. Vyhláška o úplném znění branného zákona. — 21. Nařízení, jímž se provádí branný zákon.

19

Zákon

ze dne 16. dubna 1958,

kterým se mění a doplňuje branný zákon
č. 92/1949 Sb.

Národní shromáždění Republiky československé usneslo se na tomto zákoně:

Článek I

Branný zákon č. 92/1949 Sb. se mění a doplňuje takto:

1. § 1 odst. 1 zní:

„(1) K obraně svobody a nezávislosti Československé republiky, jakož i k ochraně lidově demokratického zřízení a výstavby socialismu buduje svrchovaný československý lid ozbrojené síly, společně Čechům, Slovákům a příslušníkům ostatních národností, jako součást lidově demokratického zřízení a provádí lidovou obranu vlasti, spočívající na zásadě, že Československá republika je pevně zajištěna lidově demokratickým zřízením a spojeneckými svázky se Svazem sovětských socialistických republik a s ostatními lidově demokratickými státy.“

2. § 3 zní:

„Organisace ozbrojených sil

(1) Útvary ozbrojených sil se doplňují bez rozdílu národnosti. Služebním jazykem je jazyk český a slovenský; ve styku s mužstvem neznalým služebního jazyka lze užít také jeho mateřského jazyka.

(2) Podrobnosti o právních poměrech příslušníků ozbrojených sil, plynoucích z jejich příslušnosti k nim, zejména z nadřízenosti nebo podřízenosti vůči jiným jejich příslušníkům, o způsobu, jakým se vojenský výcvik a vojenská služba vůbec vykonávají, jakož i o organizaci ozbrojených sil, upraví v mezích tohoto zákona, popřípadě v mezích vládních nařízení vydaných k jeho provedení, v oboru své působnosti ministerstvo národní obrany a ministerstvo vnitra služebními předpisy, pokud tato úprava nenáleží prezidentu republiky jako vrchnímu veliteli ozbrojených sil.

(3) Počty vojska stanoví vláda na návrh ministra národní obrany, předložený, pokud jde o vojska ministerstva vnitra, v dohodě s ministrem vnitra.“

3. K § 5 se připojuje odstavce 4 tohoto znění:

„(4) Osoby pravomocně odsouzené ke ztrátě práva volebního se nepovolávají mimo dobu trvání mimořádných opatření k vojenské činné službě ani k odvodu po dobu, na niž byla ztráta práva volebního vyslovena.“

4. § 8 zní:

„Zhodnocení výkonu branné povinnosti

(1) Předpokladem zastávání jakýchkoli veřejných funkcí je řádné plnění veškerých povinností, které dotčené osobě tento zákon ukládá.

(2) Tam, kde pro posouzení platových, mzdových nebo jakýchkoli jiných nároků plynoucích z pracovního poměru rozhoduje doba strávená v dotčeném zaměstnání nebo povolání, započítává se do této doby doba, po kterou dotčená osoba konala vojenskou činnou službu (§ 20 odst. 2), při čemž zvláštní předpisy stanoví podrobnosti; nedotčena zůstávají ustanovení zvláštních předpisů o započítávání vojenské činné služby pro účely nemocenského pojištění zaměstnanců, sociálního zabezpečení a placené dovolené na zotavenou."

5. § 9 se ruší.

6. § 10 odst. 2 zní:

„(2) Odvodní povinnost obsahuje povinnost dostavit se k zápisu a odvodu (§ 15), popřípadě k přezkoušení (§ 18), a podrobit se předepsanému řízení, počítajíc v to potřebné lékařské, popřípadě i nemocniční vyšetření, jakož i vyšetření zvláštních osobních schopností a vlastností dotčené osoby (výběrové vyšetření). Osoba, která má odvodní povinnost, nazývá se branec."

7. § 11 odst. 1 zní:

„(1) Pravidelná odvodní povinnost vzniká s výhradou ustanovení odstavce 4 mužům 1. lednem roku, v němž dovrší 18 let, nejsou-li již vojáky na podkladě mimořádného nebo dobrovolného odvodu. Pravidelná odvodní povinnost trvá, nejde-li o některý z případů uvedených v odstavci 3 nebo 4 nebo o přezkoušení (§ 18), do konce odvodního řízení, jemuž se osoba této povinnosti podléhající podrobila v roce, v němž dovršila 20 let, nezanikla-li vydáním konečného odvodního rozhodnutí (§ 15 odst. 3) již dříve."

8. § 15 zní:

„Zápis a odvody

(1) Zápis je úřední řízení, jehož účelem je vzít brance do vojenské evidence, zjistit předběžně jejich způsobilost k vojenské činné službě a učinit opatření k zlepšení zdravotní a jiné způsobilosti branců pro výkon vojenské činné služby.

(2) Odvody jsou pravidelné, mimořádné nebo dobrovolné. Účelem odvodu je rozhodnout o povinnosti branců k vojenské činné službě podle zjištěné tělesné a duševní způsobilosti branců k této službě. Rozhodnutí, že branec je povinen vojenskou činnou službou (odveden), nazývá se odvedením.

(3) Odvody provádějí okresní odvodní komise. Odvodní rozhodnutí činí zástupce vojenské správy. Dobrovolné odvody mohou provádět též vojenské odvodní komise. Proti odvodnímu rozhodnutí, že branec je nebo není odveden (konečné odvodní rozhodnutí) nebo že se má dostavit k odvodu v příštím roce (odvod odročen), není opravného prostředku. Odvod může být odročen ze zdravotních nebo jiných důvodů na jeden rok, nejvýše však po dobu tří let. Po této době rozhodne komise s konečnou platností o schopnosti nebo neschopnosti brance k vojenské činné službě. Brancům, kterým byl odročen odvod ze zdravotních důvodů, poskytuje se bezplatná léčebná péče ve zdravotnických zařízeních státní zdravotní správy.

(4) Vláda stanoví nařízením, jak se zřizují okresní a krajské odvodní komise, jak jsou složeny a jak se zápis a odvody provádějí, a upraví jím odvodní řízení."

9. § 16 odst. 2 zní:

„(2) Pravidelné odvody se konají jako hlavní nebo dodatečné. Hlavní odvody se konají každoročně zpravidla v měsících září a říjnu, nestanovi-li ministerstvo národní obrany jinak. Dodatečné odvody se konají podle potřeby."

10. § 16 odst. 3 se ruší.

11. § 18 odst. 1, 3 a 4 zní:

„(1) Je-li odůvodněna domněnka, že konečné odvodní rozhodnutí, podle něhož branec nebyl odveden, je nesprávné, přezkouší je krajská odvodní komise.

(3) Vláda stanoví nařízením, kdo přezkoušení nařizuje a za jakých podmínek a jakým způsobem se přezkoušení provádí.

(4) Proti rozhodnutí krajské odvodní komise není opravného prostředku."

12. § 19 odst. 1 a 3 zní:

„(1) Činí-li vzdálenost odvodního místa od místa brancova pobytu více než 6 km, hradí stát výdaje za jeho dopravu k zápisu, odvodu a zpět. Branci se hradí při použití veřejných hromadných dopravních prostředků jízdné v nejnižší třídě.

(3) Vláda stanoví nařízením, jakým způsobem se hradí náklady spojené s plněním odvodní povinnosti.“

13. § 23 zní:

„Vyloučení z vojska

Z vojska se vyloučí osoby, u nichž to stanoví soud pravomocným rozsudkem. Těmto osobám nemůže být povolen dobrovolný vstup do vojska.“

14. § 25 odst. 3 zní:

„(3) Vojáky ve výslužbě stávají se vojáci z povolání,

- a) kteří byli propuštěni z vojenské činné služby po dosažení věku 60 let,
- b) kteří byli přeloženi do zálohy a pobírají důchod podle předpisů o sociálním zaopatření příslušníků ozbrojených sil, po dosažení věku 60 let,
- c) kteří byli propuštěni z vojenské činné služby ze zdravotních důvodů pro trvalou neschopnost k vojenské činné službě.

Služební povinnost vojáků ve výslužbě trvá, dokud nebyli propuštěni z vojska. Vláda stanoví nařízením, kdy mohou být na přechodnou dobu povoláni k činné službě.“

15. § 25 odst. 4 se ruší.

16. § 26 zní:

„Služební povinnost příslušníků Státní bezpečnosti a Veřejné bezpečnosti

(1) Příslušníci Státní bezpečnosti a Veřejné bezpečnosti, kteří vykonali základní službu, jsou po dobu činné služby v těchto sborech osvobozeni od služební povinnosti, kterou by jinak byli povinni.

(2) Osoby propuštěné z činné služby v těchto sborech mají služební povinnost

jako vojáci v záloze téhož ročníku narození. Vláda stanoví nařízením a v mezích tohoto nařízení ministerstvo národní obrany služebním předpisem, za jakých podmínek lze těmto osobám upravit vojenskou hodnost se zřetelem na hodnost dosaženou v těchto sborech.“

17. § 29 zní:

„Určení k náhradní službě
ze zákona

K náhradní službě se určí osoby, které bez vlastní viny byly odvedeny po 31. prosinci roku, v němž dovršily 30 let, nebo bez vlastní viny nenastoupily základní službu do 31. prosince roku, v němž dovršily 30 let.“

18. § 30 odst. 3 zní:

„(3) O žádostech za určení k náhradní službě rozhodují krajské odvodní komise; proti jejich rozhodnutí není opravného prostředku. Řízení o žádostech za určení k náhradní službě upraví vláda nařízením.“

19. K § 31 se připojuje odstavec 3 tohoto znění:

„(3) Nejsou-li splněny podmínky § 30 odst. 1, lze odvedence určit k náhradní službě jen se souhlasem vlády.“

20. § 34 odst. 1 zní:

„(1) Odvedencům, kteří se připravují na určité povolání, lze na jejich žádost povolit odklad základní (náhradní) služby, a to nejdéle do stanoveného nástupního dne v roce, v němž dovrší 22 let, výjimečně do stanoveného nástupního dne v roce, v němž dovrší 24 let, a jde-li o studující vysokých škol, do ukončení studia, nejdéle však do 28 let. Obdobně lze povolit odklad, nejdéle však do nástupního dne v roce, v němž žadatel dovrší 22 let, vyžadují-li toho jiné důvody hodné zvláštního zřetele.“

21. § 35 zní:

„Prominutí náhradní služby

Osobám, které bez vlastní viny do 31. prosince roku, v němž dovršily 30 let, nenastoupily náhradní službu, k níž byly určeny na žádost nebo z moci úřední, jakož

i osobám, určeným k náhradní službě ze zákona, může ministerstvo národní obrany vykonání náhradní služby prominout."

22. § 38 odst. 2 zní:

„(2) Osoby, kterým byla náhradní služba prominuta podle ustanovení § 35, zařadí se do zálohy, a nastoupily-li již náhradní službu, přeloží se do zálohy dnem, který následuje po dni propuštění z této služby.“

23. § 39 odst. 4 zní:

„(4) Vojáci z povolání, jakož i vojáci, kteří konali další službu (§ 37), jsou po přeložení do zálohy povinni vojenskými cvičeními jako příslušníci téhož ročníku narození.“

24. § 41 zní:

„Druhy zvláštní služby

Zvláštní službou se rozumí:

a) služba příslušníků veřejných ozbrojených sborů, konaná v ozbrojených silách podle tohoto zákona (§ 46 odst. 2) nebo podle zvláštních zákonů,

b) služba konaná v ozbrojených silách podle tohoto zákona (§ 46 odst. 2) příslušníky veřejných ochranných sborů a osobami podléhajícími branné povinnosti, které se podrobují branné výchově.“

25. § 44 se ruší.

26. § 46 odst. 1 zní:

„(1) Dojde-li k událostem ohrožujícím zvýšenou měrou samostatnost, celistvost a jednotu státu, ústavu a republikánskou státní formu a lidově demokratické zřízení (doba zvýšeného ohrožení státu), může prezident republiky nařídit, aby byli povoláni k mimořádné službě na dobu nezbytné potřeby vojáci v záloze, a to v počtu nepřesahujícím počet vojáků v záloze sedmi nejmladších ročníků narození.“

27. § 48 odst. 2 a 3 se ruší.

28. § 48 odst. 4 se zařazuje jako odstavec 2 a zní:

„(2) Za branné pohotovosti státu se konají jen mimořádné a dobrovolné odvody.

Dobrovolně, mohou však v této době vstoupit do vojska jen osoby, které v době přihlášky nebyly ještě povolány k mimořádnému odvodu. Vojákům v záloze a ve výslužbě, kteří nebyli povoláni k vojenské činné službě, může vojenská správa na jejich žádost povolit dobrovolné konání mimořádné služby. Žádost za povolení dobrovolného konání mimořádné služby nelze odvolat.“

29. § 50 zní:

„Zproštění mimořádné služby

(1) Povinností nastoupit mimořádnou službu lze zprostit osoby, u nichž je v důležitém zájmu ozbrojených sil nebo v jiném důležitém obecném zájmu třeba, aby mohly dále vykonávat své zaměstnání. Vojáci v záloze mladší 35 let mohou být zproštěni jen v případech hodných zvláštního zřetele.-

(2) Zproštění může být omezeno na určitou dobu. Rozhodnutí, jímž bylo povoleno zproštění, lze ze služebních důvodů zrušit.

(3) Rozsah zproštění a jeho účinnost stanoví v podrobnostech vláda.“

30. § 51 zní:

„Ohlašovací povinnost
a vojenská evidence

(1) Branci, vojáci mimo činnou službu a osoby, jež byly určeny k osobním úkonům pro potřeby ozbrojených sil nebo k zvláštní službě a byly o tomto svém určení uvědoměny, jsou povinni hlásit skutečnosti důležité pro vojenskou evidenci. Vláda stanoví nařízením podrobnosti, zejména v jakých lhůtách, u kterých orgánů a jakým způsobem se ohlašovací povinnost plní.

(2) Vláda stanoví nařízením povinnosti výkonných orgánů místních národních výborů, jiných orgánů a organizací k vedení vojenské evidence.“

31. § 54 se ruší.

32. § 76 zní:

„Příslušnost

(1) Pokud tento zákon nebo předpisy vydané podle něho nestanoví jinak, jsou k vydávání rozhodnutí a opatření podle to-

hoto zákona příslušné v I. stolici okresní (městské, obvodní) vojenské správy a výkonné orgány okresních (městských, obvodních) národních výborů, v II. stolici krajské vojenské správy (městské vojenské správy jim na roven postavené) a výkonné orgány krajských (ústředních) národních výborů. Sídla okresních (městských, obvodních) vojenských správ a krajských vojenských správ a obvody jejich působnosti stanoví ministerstvo národní obrany. Příslušnost vojenských útvarů ve věcech vojáků v činné službě upraví ministerstvo národní obrany a ministerstvo vnitra služebními předpisy.

(2) Pokud tento zákon nebo předpisy vydané podle něho nestanoví odchylky od obecných předpisů o řízení ve věcech správních, platí tyto předpisy.

(3) Soudy, prokuratura a orgány státní správy jsou v mezích své působnosti povinný spolupůsobit při provádění tohoto zákona a předpisů vydaných podle něho.

(4) Orgány ministerstva vnitra jsou v mezích své působnosti povinny vyhovět přímým dožadáním místních vojenských správ v případech, kdy je nebezpečí v prodlení, zejména ve věcech týkajících se zjišťování pobytu osob, které se nedostavily k zápisu nebo k odvodu, vojáků mimo činnou službu, kteří se nepřihlásili k pobytu, a vojáků, kteří nenastoupili činnou službu."

33. § 78 se ruší.

34. § 79 se ruší.

35. § 85 zní:

"Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. října 1949; provedou jej ministři národní obrany a vnitra v dohodě se zúčastněnými členy vlády."

Článek II

1. V branném zákoně nahrazují se slova

„československá branná moc“ slovy „ozbrojené síly Československé republiky“,

„branná moc“ slovy „ozbrojené síly“,

„vojenská osoba“ slovem „voják“,

„Sbor národní bezpečnosti“ slovy „Státní bezpečnost a Veřejná bezpečnost“.

„záložník“ slovy „voják v záloze“,

„ročník zálohy“ slovy „ročník narození“.

2. Ustanovení branného zákona o náhradní záloze, o náhradních záložnících a o vojácích v záloze s výslužným se zrušují.

3. Kde branný zákon odkazuje na ustanovení vojenského trestního zákona, rozumějí se tím obdobná ustanovení trestního zákona č. 86/1950 Sb. ve znění zákona č. 63/1956 Sb.

Článek III

Vojáci v činné službě, kteří v letech 1951 až 1956 byli na svou žádost (se svým souhlasem) vzdělání a vycvičení pro službu vojáků z povolání, nebo kteří byli na svou žádost (se svým souhlasem) zdokonaleni nebo vycvičení ve zvláštních odvětvích vojenské služby, jsou povinni další službou. Jejich povinnost k další službě se posuzuje podle předpisů platných v den počátku účinnosti tohoto zákona.

Článek IV

Zrušuje se § 12 odst. 2 a 3 a § 13 odst. 2 zákona č. 286/1948 Sb., o národní bezpečnosti.

Článek V

Opatření učiněná přede dnem počátku účinnosti tohoto zákona ve shodě s ním se považují za učiněná podle něho.

Článek VI

Ministr národní obrany se zmocňuje, aby ve Sbírce zákonů vyhlásil úplné znění branného zákona č. 92/1949 Sb., jak vyplývá z pozdějších předpisů.

Článek VII

Tento zákon nabývá účinnosti dnem vyhlášení; provedou jej ministři národní obrany a vnitra v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

generálplukovník Lomský v. r.

Barák v. r.

20

Vyhláška ministra národní obrany

ze dne 2. května 1958

o úplném znění branného zákona.

Podle čl. VI zákona č. 19/1958 Sb., kterým se mění a doplňuje branný zákon č. 92/1949 Sb., vyhláší v příloze úplné znění branného zákona, jak vyplývá z pozdějších předpisů.

generálplukovník Lomský v. r.

Příloha vyhlášky č. 20/1958 Sb.

Branný zákon

ze dne 23. března 1949 č. 92 Sb.,

ve znění vyplývajícím z pozdějších předpisů.

Národní shromáždění Republiky československé usneslo se na tomto zákoně:

ČÁST 1

Ozbrojené síly Československé republiky

§ 1

Úkoly ozbrojených sil

(1) K obraně svobody a nezávislosti Československé republiky, jakož i k ochraně lidové demokratického zřízení a výstavby socialismu buduje svrchovaný československý lid ozbrojené síly, společně Čechům, Slovákům a příslušníkům ostatních národností, jako součást lidové demokratického zřízení a provádí lidovou obranu vlasti, spočívající na zásadě, že Československá republika je pevně zajištěna lidově demokratickým zřízením a spojenectvími svazky se Svazem sovětských socialistických republik a s ostatními lidově demokratickými státy.

(2) Úkolem ozbrojených sil je

- a) odvrátit ozbrojenou silou napadení nebo ohrožení Československé republiky vnějším nepřítelem,

b) bojovat za samostatnost, celistvost a jednotu státu, ústavu, republikánskou státní formu a lidově demokratické zřízení proti vnějším nepřítelům a plnit vojenské úkoly plynoucí ze spojeneckých závazků Československé republiky a

c) spolupůsobit při udržování veřejného klidu, pořádku a bezpečnosti uvnitř státu.

(3) Vojáků v činné službě smí být použito také při pohromách ohrožujících lidské životy nebo důležité hospodářské statky a po přechodnou dobu v mimořádných případech, vyžadují-li toho důležité hospodářské zájmy státu. Podrobnosti, zejména pokud jde o právní poměry vznikající z takového použití, stanoví vláda nařízením.

§ 2

Složení ozbrojených sil

(1) Ozbrojené síly tvoří vojsko (odstavec 2) jako jejich základ a veřejné ozbrojené sbory, které určí vláda, části těchto sborů nebo jednotliví jejich příslušníci, pokud podle tohoto zákona nebo zvláštních předpisů podléhají vojenskému velení; v době mimořádných opatření podle tohoto zákona (§§ 46 až 50) po příslušném povolání (§ 46 odst. 2) též veřejné ochranné sbory určené zvláštními předpisy, jejich části nebo jednotliví příslušníci, osoby podléhající branné povinnosti, které se podrobují branné výchově, a jednotky složené z těchto osob, jakož i osoby povolané k osobním úkonům pro potřeby ozbrojených sil (§ 45).

(2) Vojsko je souhrn vojáků. Vojáky se rozumějí osoby, které byly odvedeny (§ 15) a mají služební povinnost (§ 20).

§ 3

Organisace ozbrojených sil

(1) Útvary ozbrojených sil se doplňují bez rozdílu národností. Služebním jazykem je jazyk český a slovenský; ve styku s mužstvem neznalým služebního jazyka lze užít také jeho mateřského jazyka.

(2) Podrobnosti o právních poměrech příslušníků ozbrojených sil, plynoucích z jejich

příslušnosti k nim, zejména z nadřízenosti nebo podřízenosti vůči jiným jejich příslušníkům, o způsobu, jakým se vojenský výcvik a vojenská služba vůbec vykonávají, jakož i o organizaci ozbrojených sil, upraví v mezích tohoto zákona, popřípadě v mezích vládních nařízení vydaných k jeho provedení, v oboru své působnosti ministerstvo národní obrany a ministerstvo vnitra služebními předpisy, pokud tato úprava nenáleží prezidentu republiky jako vrchnímu veliteli ozbrojených sil.

(3) Počty vojska stanoví vláda na návrh ministra národní obrany, předložený, pokud jde o vojska ministerstva vnitra, v dohodě s ministrem vnitra.

ČÁST 2

Branná povinnost

Oddíl I

Všeobecná ustanovení

§ 4

Obsah branné povinnosti

Branná povinnost záleží v povinnosti

- a) odvodní (§ 10),
- b) služební (§ 20),
- c) k zvláštní službě (§ 41),
- d) k osobním úkonům pro potřeby ozbrojených sil (§ 45).

§ 5

Osobní rozsah branné povinnosti

(1) Branné povinnosti podléhají v mezích ustanovení odstavce 2 občané Československé republiky, vyjímajíc ty, kteří požívají na jejím území práva exterritoriality.

(2) Branná povinnost vzniká 1. lednem roku, v němž občan dovrší 17 let, byla-li však převzata dobrovolně (§ 6 odst. 1), dnem převzetí. Trvá do 31. prosince roku, v němž občan dovrší 60 let. Osoby starší mají brannou povinnost, jen konají-li činnou službu v době mimořádných opatření (§ 46 odst. 4), nebo byla-li jim na jejich žádost doba trvání branné povinnosti prodloužena (§ 22 odst. 3).

(3) Ženy mají odvodní a služební povinnost zpravidla jen v době mimořádných opatření,

pokud ji nepřevzaly dobrovolně. Z naléhavých důvodů, zejména není-li počet žen, které dobrovolně vstoupí do vojska, dostatečný, může však vláda nařízením stanovit, že ženy mají odvodní a služební povinnost i mimo dobu mimořádných opatření.

(4) Osoby pravomocně odsouzené ke ztrátě práva volebního se nepovolávají mimo dobu trvání mimořádných opatření k vojenské činné službě ani k odvodu po dobu, na niž byla ztráta práva volebního vyslovena.

§ 6

Dobrovolné převzetí a rozšíření branné povinnosti

(1) Osoby, které nepodléhají branné povinnosti, mohou počínajíc 1. lednem roku, v němž dovrší 17 let, za branné pohotovosti státu (§ 57 zákona o obraně státu) bez ohledu na věk, se svolením potřebným podle tohoto zákona dobrovolně převzít brannou povinnost, jsou-li u nich splněny podmínky stanovené tímto zákonem a předpisy vydanými k jeho provedení.

(2) Osoby podléhající branné povinnosti mohou za podmínek uvedených v odstavci 1 převzít dobrovolně plnění těch způsobů branné povinnosti, které by jinak od nich nebylo lze požadovat, a může jim být na jejich žádost prodloužena doba trvání branné povinnosti, která by jinak zanikla.

(3) Služební povinnost lze dobrovolně převzít zásadně jen v celém jejím rozsahu. Předem mohou však tuto povinnost omezit

- a) příslušníci cizích států,
- b) občané Československé republiky za branné pohotovosti státu na dobu války, nejde-li o muže, kteří mají ještě pravidelnou odvodní povinnost (§ 11) nebo kterým tato povinnost ještě nevznikla.

§ 7

Úlevy v plnění branné povinnosti

Vláda stanoví nařízením, jaké úlevy v plnění branné povinnosti přísluší občanům Československé republiky, kteří dle trvalé v cizině.

§ 8

Zhodnocení výkonu branné
povinnosti

(1) Předpokladem zastávání jakýchkoli veřejných funkcí je řádné plnění veškerých povinností, které dotčené osobě tento zákon ukládá.

(2) Tam, kde pro posouzení platových, mzdových nebo jakýchkoli jiných nároků plynoucích z pracovního poměru rozhoduje doba strávená v dotčeném zaměstnání nebo povolání, započítává se do této doby doba, po kterou dotčená osoba konala vojenskou činnou službu (§ 20 odst. 2), při čemž zvláštní předpisy stanoví podrobnosti; nedotčena zůstávají ustanovení zvláštních předpisů o započítávání vojenské činné služby pro účely nemocenského pojištění zaměstnanců, sociálního zabezpečení a placené dovolené na zotavenou.

§ 9

Zrušen.

Oddíl II

Odvodní povinnost

§ 10

Obsah a vznik odvodní
povinnosti

(1) Odvodní povinnost záleží v povinnosti podrobit se úřednímu řízení, jehož účelem je rozhodnout o povinnosti k vojenské činné službě. Vzniká buď ze zákona jako odvodní povinnost pravidelná (§ 11) nebo mimořádná (§ 12) nebo projevem vůle jako odvodní povinnost dobrovolná (§ 13).

(2) Odvodní povinnost obsahuje povinnost dostavit se k zápisu a odvodu (§ 15), popřípadě k přezkoušení (§ 18), a podrobit se předepsanému řízení, počítajíc v to potřebné lékařské, popřípadě i nemocniční vyšetření, jakož i vyšetření zvláštních osobních schopností a vlastností dotčené osoby (výběrové vyšetření). Osoba, která má odvodní povinnost, nazývá se branec.

(3) Vláda stanoví nařízením, které tělesné nebo duševní vady činí osobu podléhající odvodní povinnosti naprosto neschopnou k vojenské činné službě a jakým způsobem splní

odvodní povinnost osoby stížené těmito vadami, zejména v kterých případech mohou být zproštěny povinnosti dostavit se k odvodu.

(4) Osoby, které svou odvodní povinnost nesplnily, mohou být k odvodu předvedeny.

§ 11

Pravidelná odvodní povinnost

(1) Pravidelná odvodní povinnost vzniká s výhradou ustanovení odstavce 4 mužům 1. lednem roku, v němž dovrší 18 let, nejsou-li již vojáky na podkladě mimořádného nebo dobrovolného odvodu. Pravidelná odvodní povinnost trvá, nejde-li o některý z případů uvedených v odstavci 3 nebo 4 nebo o přezkoušení (§ 18), do konce odvodního řízení, jemuž se osoba této povinnosti podléhající podrobila v roce, v němž dovršila 20 let, nezanikla-li vydáním konečného odvodního rozhodnutí (§ 15 odst. 3) již dříve.

(2) Stanovila-li vláda nařízením podle § 5 odst. 3 odvodní a služební povinnost, vztahuje se ustanovení odstavce 1 i na ženy.

(3) Občané, kteří v době stanovené v odstavci 1 pro trvání pravidelné odvodní povinnosti nesplnili z jakýchkoli důvodů tuto povinnost, podléhají jí až do vydání konečného odvodního rozhodnutí, nejdéle však do 31. prosince roku, v němž dovrší 60 let.

(4) Osoby, které nabyly československého občanství po dni stanoveném v odstavci 1 pro vznik pravidelné odvodní povinnosti, podléhají této povinnosti od doby nabytí tohoto občanství až do doby uvedené v odstavci 3.

§ 12

Mimořádná odvodní povinnost

Mimořádné odvodní povinnosti podléhají občané Československé republiky, kteří nejsou vojáky, za podmínek stanovených v § 49 odst. 1.

§ 13

Dobrovolná odvodní povinnost

Dobrovolné odvodní povinnosti podléhají osoby, kterým byl povolen dobrovolný vstup do vojska (§ 14).

§ 14

Dobrovolný vstup do vojska

(1) Do vojska dobrovolně vstoupí, kdo na sebe dobrovolně vezme služební povinnost, kterou by jinak neměl, bylo-li mu to na jeho žádost povoleno. Kdo chce dobrovolně převzít tuto povinnost, musí s výhradou ustanovení odstavce 2 na sebe vzít také povinnost podrobit se odvodu, které by jinak nepodléhal (dobrovolná odvodní povinnost). Dobrovolná služební povinnost vznikne, jen je-li dotčená osoba uznána za schopnou k vojenské činné službě.

(2) Nastanou-li za branné pohotovosti státní mimořádné okolnosti, které znemožňují provedení odvodu, lze dobrovolně vstoupit do vojska i bez odvodu. Osoby, které takto do vojska vstoupily, se pokládají za odvedené dnem nastoupení vojenské činné služby. Podrobnosti stanoví ministerstvo národní obrany služebním předpisem.

(3) O náležitostech a závaznosti žádosti o dobrovolný vstup do vojska platí obecná ustanovení občanského práva o projevu vůle, pokud tento zákon nebo nařízení vydané vládou k jeho provedení nestanoví další podmínky.

(4) Vláda stanoví nařízením, za jakých podmínek lze povolení k dobrovolnému vstupu do vojska udělit, a upraví řízení o žádostech za takové povolení. Cizím státním příslušníkům povoluje dobrovolný vstup do vojska prezident republiky.

§ 15

Zápis a odvody

(1) Zápis je úřední řízení, jehož účelem je vzít brance do vojenské evidence, zjišťit předběžně jejich způsobilost k vojenské činné službě a učinit opatření k zlepšení zdravotní a jiné způsobilosti branců pro výkon vojenské činné služby.

(2) Odvody jsou pravidelné, mimořádné nebo dobrovolné. Účelem odvodu je rozhodnout o povinnosti branců k vojenské činné službě podle zjištěné tělesné a duševní způsobilosti branců k této službě. Rozhodnutí, že bránc je povinen vojenskou činnou službou (odveden), nazývá se odvedením.

(3) Odvody provádějí okresní odvodní komise. Odvodní rozhodnutí činí zástupce vojenské správy. Dobrovolné odvody mohou provádět též vojenské odvodní komise. Proti odvodnímu rozhodnutí, že bránc je nebo není odveden (konečné odvodní rozhodnutí) nebo že se má dostavit k odvodu v příštím roce (odvod odročen), není opravného prostředku. Odvod může být odročen ze zdravotních nebo jiných důvodů na jeden rok, nejvýše však po dobu tří let. Po této době rozhodne komise s konečnou platností o schopnosti nebo neschopnosti brance k vojenské činné službě. Bráncům, kterým byl odročen odvod ze zdravotních důvodů, poskytuje se bezplatná léčebná péče ve zdravotnických zařízeních státní zdravotní správy.

(4) Vláda stanoví nařízením, jak se zřizují okresní a krajské odvodní komise, jak jsou složeny a jak se zápis a odvody provádějí, a upraví jím odvodní řízení.

§ 16

Pravidelné odvody

(1) Pravidelnému odvodu se podrobují osoby podléhající pravidelné odvodní povinnosti.

(2) Pravidelné odvody se konají jako hlavní nebo dodatečné. Hlavní odvody se konají každoročně zpravidla v měsících září a říjnu, nestanoví-li ministerstvo národní obrany jinak. Dodatečné odvody se konají podle potřeby.

§ 17

Mimořádné a dobrovolné odvody

(1) Mimořádným odvodům se podrobují osoby podléhající mimořádné odvodní povinnosti. Není-li možno pro mimořádné okolnosti provést takové odvody způsobem stanoveným tímto zákonem a nařízením vydaným vládou k jeho provedení, upraví způsob jejich provedení ministerstvo národní obrany se zřetelem k daným okolnostem.

(2) Dobrovolným odvodům se podrobují osoby, kterým byl povolen dobrovolný vstup do vojska. Dobrovolné odvody se konají podle potřeby.

§ 18

Přezkoušení

(1) Je-li odůvodněna domněnka, že konečné odvodní rozhodnutí, podle něhož bránc nebyl odveden, je nesprávné, přezkouší je krajská odvodní komise.

(2) Přezkoušení je přípustné jen do tří let po 31. prosinci roku, v němž došlo k odvodnímu rozhodnutí. Bylo-li však toto rozhodnutí způsobeno činem, který zakládá skutkovou podstatu trestného činu, lze přezkoušení provést kdykoliv.

(3) Vláda stanoví nařízením, kdo přezkoušení nařizuje a za jakých podmínek a jakým způsobem se přezkoušení provádí.

(4) Proti rozhodnutí krajské odvodní komise není opravného prostředku.

§ 19

Náklady spojené se zápisem, odvodem a přezkoušením

(1) Činí-li vzdálenost odvodního místa od místa brancova pobytu více než 6 km, hradí stát výdaje za jeho dopravu k zápisu, odvodu a zpět. Branci se hradí při použití veřejných hromadných dopravních prostředků jízdné v nejnižší třídě.

(2) Osoba, která se nedostavila bez vážného omluvného důvodu k přezkoušení, je povinna nahradit náklady za zmařené přezkoušení. Je-li při odeslání některé osoby do vojenské nemocnice nutný doprovod pro její odpor nebo pro podezření z útoku, hradí náklady za doprovod dotčená osoba.

(3) Vláda stanoví nařízením, jakým způsobem se hradí náklady spojené s plněním odvodní povinnosti.

Odlíl III

Služební povinnost

§ 20

Pojem a druhy služební povinnosti

(1) Služební povinnost je povinnost vojáků včas nastoupit a vykonávat vojenskou činnou službu (odstavec 2).

(2) Vojenská činná služba zahrnuje:

- a) základní službu (§ 27),
- b) náhradní službu (§ 28),
- c) další službu (§ 37),
- d) službu vojáků z povolání (§ 25 odst. 1),
- e) službu vojáků ve výslužbě, povolaných přechodně k činné službě (§ 25 odst. 3),
- f) vojenská cvičení (§ 39) a
- g) mimořádnou službu (§ 46 odst. 1, § 47 odst. 1, § 49 odst. 2).

(3) Každý voják je povinen plnit služební povinnost osobně podle svých duševních i tělesných schopností a znalostí.

(4) Vojáci, kteří plní některou z povinností uvedených v odstavci 2, jsou vojáky v činné službě, ostatní vojáci jsou vojáky mimo činnou službu.

§ 21

Začátek a konec služební povinnosti

(1) Služební povinnost vzniká dnem odvedení. Tímto dnem se odvedení zařadují do vojska a stávají se vojáky. Až do dne nastoupení základní (náhradní) služby označují se vojáci výrazem „odvedenci“.

(2) Služební povinnost končí propuštěním (§ 22) nebo vyloučením z vojska (§ 23).

§ 22

Propuštění z vojska

(1) Z vojska se propustí:

- a) osoby, které byly odvedeny, aniž pro to byl dán právní podklad;
- b) osoby, které dosáhly věku, kdy končí jejich branná povinnost. Vykonává-li osoba, která dosáhla tohoto věku, vojenskou činnou službu v době, kdy bylo nařízeno některé z mimořádných opatření, prodlužuje se její branná povinnost až do jejího propuštění z této služby; při zrušení mimořádných opatření musí však být tyto osoby propuštěny;
- c) osoby, které se staly trvale neschopnými k vojenské činné službě, vyjímajíc vojáky z povolání a ve výslužbě, které lze propustit jen na jejich písemnou žádost;

d) osoby, u nichž nastaly jiné okolnosti způsobující zánik branné povinnosti a které přitom nehodlají se souhlasem vojenské správy dobrovolně převzít další plnění branné povinnosti.

(2) Vláda stanoví nařízením, jak se zjišťuje neschopnost vojáků k vojenské činné službě (řízení přezkumné), a určí, jaké právní následky má takové zjištění.

(3) Osobám, které dosáhly věku, kdy končí jejich branná povinnost, může vojenská správa na jejich žádost dobu jejího trvání prodloužit. Takové osoby lze pak z vojska propustit na jejich žádost, nebylo-li nařízeno některé z mimořádných opatření. Z úřední moci lze je propustit kdykoliv. O vojácích z povolání a ve výslužbě, kteří sami nepožádají o propuštění z vojska, má se za to, že jim byla doba trvání branné povinnosti prodloužena.

§ 23

Vyloučení z vojska

Z vojska se vyloučí osoby, u nichž to stanoví soud pravomocným rozsudkem. Těmto osobám nemůže být povolen dobrovolný vstup do vojska.

§ 24

Služební povinnost osob zvolených do zákonodárných sborů

U členů Národního shromáždění nebo Slovenské národní rady, pokud nejsou vojáci z povolání, se nástoupení vojenské činné služby odloží, po případě se jejich činná služba přeruší na dobu, po kterou jsou členy některého z těchto zákonodárných sborů. Vojenská cvičení takto zameškaná se promíjejí. Ustanovení první věty neplatí, byl-li vyhlášen stav branné pohotovosti státu.

§ 25

Služební povinnost vojáků z povolání a ve výslužbě

(1) Vojáky z povolání jsou vojáci, kteří vojenskou službu vykonávají jako své povolání ve služebním poměru, do něhož byli přijati podle zvláštních předpisů. Vojáci z povolání jsou povinni vojenskou činnou službou, dokud tento jejich služební poměr nezanikne,

(2) Žádá-li voják z povolání o propuštění z vojenské činné služby, propustí se z ní, splnil-li povinnost k základní a další službě. Propuštění podle předcházející věty není přípustné v době, kdy bylo nařízeno některé z mimořádných opatření nebo vojenské cvičení podle § 39 odst. 8, leč by voják, který žádá o propuštění, byl k jakékoli vojenské činné službě trvale neschopen.

(3) Vojáky ve výslužbě stávají se vojáci z povolání,

- a) kteří byli propuštěni z vojenské činné služby po dosažení věku 60 let,
- b) kteří byli přeloženi do zálohy a pobírají důchod podle předpisů o sociálním zabezpečení příslušníků ozbrojených sil, po dosažení věku 60 let,
- c) kteří byli propuštěni z vojenské činné služby ze zdravotních důvodů pro trvalou neschopnost k vojenské činné službě.

Služební povinnost vojáků ve výslužbě trvá, dokud nebyli propuštěni z vojska. Vláda stanoví nařízením, kdy mohou být na přechodnou dobu povoláni k činné službě.

§ 26

Služební povinnost příslušníků Státní bezpečnosti a Veřejné bezpečnosti

(1) Příslušníci Státní bezpečnosti a Veřejné bezpečnosti, kteří vykonali základní službu, jsou po dobu činné služby v těchto sborech osvobozeni od služební povinnosti, kterou by jinak byli povinni.

(2) Osoby propuštěné z činné služby v těchto sborech mají služební povinnost jako vojáci v záloze téhož ročníku narození. Vláda stanoví nařízením a v mezích tohoto nařízení ministerstvo národní obrany služebním předpisem, za jakých podmínek lze těmto osobám upravit vojenskou hodnost se zřetelem na hodnost dosaženou v těchto sborech.

§ 27

Základní služba

(1) Základní službou jsou povinny, nejsou-li určeny k náhradní službě (§ 28), osoby, které byly odvedeny

- a) při pravidelných odvodech nebo při dobrovolných odvodech, k nimž došlo mimo dobu branné pohotovosti státu, nebo
- b) při dobrovolných odvodech za branné pohotovosti státu, neomezily-li svou služební povinnost dobrovolně převzatou na dobu války (§ 6 odst. 3 písm. b)), nebo
- c) při mimořádných odvodech, jde-li o muže odvedené v době, kdy neměli ještě pravidelnou odvodní povinnost nebo kdy by jinak pravidelně odvodní povinnosti ještě podléhali, nebo o odvedence, kteří se zavázali k základní službě, k níž nebyli povinni.

(2) Základní služba trvá 24 měsíců a počítá se ode dne skutečného jejího nastoupení. Ministerstvo národní obrany může do této doby započítat vykonanou mimořádnou službu nebo její část.

(3) Vláda může dobu trvání základní služby měnit nařízením.

§ 28

Náhradní služba

(1) Místo základní služby vykonávají náhradní službu osoby určené k ní podle §§ 29 až 31.

(2) Určení k náhradní službě se stane ze zákona (§ 29), na žádost (§ 30) nebo z moci úřední (§ 31).

(3) Náhradní služba trvá 5 měsíců a počítá se ode dne skutečného jejího nastoupení. Ministerstvo národní obrany může do této doby započítat vykonanou mimořádnou službu nebo její část.

§ 29

Určení k náhradní službě ze zákona

K náhradní službě se určí osoby, které bez vlastní viny byly odvedeny po 31. prosinci roku, v němž dovršily 30 let, nebo bez vlastní viny nenastoupily základní službu do 31. prosince roku, v němž dovršily 30 let.

§ 30

Určení k náhradní službě na žádost

(1) Bylo-li odvedeno více osob, než je třeba k doplnění počtu vojska stanoveného po-

dle § 3 odst. 3, určí se dále k náhradní službě počet osob, rovnající se rozdílu mezi tímto potřebným počtem a počtem osob, které byly skutečně odvedeny. Tento počet stanoví každoročně ministerstvo národní obrany podle početních přírůstků a úbytků, k nimž pravděpodobně dojde po nastoupení odvedenců do základní služby.

(2) K náhradní službě podle odstavce 1 lze určit především odvedence a osoby, jež dosud nevykonaly 5 měsíců základní služby, pokud o to požádají, mají-li pro svou žádost zvláštní důvody rodinné, hospodářské nebo sociální. Osoby dobrovolně odvedené lze k náhradní službě určit, jen vznikly-li důvody pro toto určení po jejich odvedení. Pominou-li důvody po podání žádosti, je žadatel povinen tuto okolnost neprodleně hlásit.

(3) O žádostech za určení k náhradní službě rozhodují krajské odvodní komise; proti jejich rozhodnutí není opravného prostředku. Řízení o žádostech za určení k náhradní službě upraví vláda nařízením.

(4) Ukáže-li se dodatečně, že tu nebylo důvodů, pro něž došlo k určení k náhradní službě, nebo pominou-li později tyto důvody a není-li ani jiných důvodů pro toto určení, zruší komise po slyšení žadatele původní rozhodnutí a žadatel se povolá k základní službě. Při tom se mu započítává do základní služby doba, po kterou konal náhradní službu nebo část základní služby, jakož i doba, po kterou trvaly ještě po propuštění ze základní nebo náhradní služby důvody, o něž byla opřena žádost za určení k náhradní službě.

§ 31

Určení k náhradní službě z moci úřední

(1) Nedosahuje-li počet osob určených k náhradní službě podle ustanovení § 30 odst. 2 celého početního přebytku (§ 30 odst. 1), určí vojenská správa k náhradní službě další osoby, které dosud nevykonaly 5 měsíců základní služby. Při výběru je třeba dbát především zájmů služebních, zároveň se však přihlédne též k rodinným, hospodářským a sociálním poměrům.

(2) Rozhodnutí učiněné podle odstavce 1 lze ze služebních důvodů zrušit. V tomto případě se povolá osoba určená k náhradní službě k výkonu základní služby jen na dobu končící dnem, jímž by byla její základní služba skončila, kdyby nebyla bývala určena k náhradní službě.

(3) Nejsou-li splněny podmínky § 30 odst. 1, lze odvedence určit k náhradní službě jen se souhlasem vlády.

§ 32

Propuštění na trvalou dovolenou místo určení k náhradní službě

(1) Osoby, které by měly být podle ustanovení § 30 odst. 2 nebo § 31 odst. 1 určeny k náhradní službě, nemohou však být k této službě určeny jedině proto, že vykonaly základní službu delší 5 měsíců, propustí se na trvalou dovolenou.

(2) O zrušení rozhodnutí učiněného podle odstavce 1 a o opětném povolání osoby propuštěné na trvalou dovolenou k základní službě platí obdobně ustanovení § 30 odst. 4 a § 31 odst. 2.

§ 33

Nastoupení základní a náhradní služby

(1) Osoby odvedené při pravidelných odvozech, jímž nebyl povolen odklad základní (náhradní) služby (§ 34), nastupují tuto službu v kalendářním roce, v němž byly odvedeny, nebo v roce následujícím.

(2) Nastupní dny vyhlásí každoročně ministerstvo národní obrany v Úředním listě.

(3) Došlo-li k odvodu po stanoveném nastupním dnu nebo nenastoupil-li odvedenec základní (náhradní) službu tohoto dne, může mu vojenská správa povolit odklad této služby do příslušného nastupního dne v příštím kalendářním roce.

(4) Ministerstvo národní obrany může z důležitých důvodů povolit ve zvláštních případech nastoupení základní (náhradní) služby

i mimo nastupní dny vyhlášené podle odstavce 2. Podrobnosti stanoví vláda nařízením.

(5) Pokud dobrovolníci odvedení za branné pohotovosti státu a osoby odvedené při mimořádných odvozech jsou povinni konat základní (náhradní) službu, nastoupí ji zpravidla dnem následujícím po propuštění z mimořádné služby.

§ 34

Odklad základní a náhradní služby

(1) Odvedencům, kteří se připravují na určité povolání, lze na jejich žádost povolit odklad základní (náhradní) služby, a to nejdéle do stanoveného nastupního dne v roce, v němž dovrší 22 let, výjimečně do stanoveného nastupního dne v roce, v němž dovrší 24 let, a jde-li o studující vysokých škol, do ukončení studia, nejdéle však do 28 let. Obdobně lze povolit odklad, nejdéle však do nastupního dne v roce, v němž žadatel dovrší 22 let, vyžadují-li toho jiné důvody hodné zvláštního zřetele.

(2) Vláda stanoví nařízením, kdy lze odložit nastoupení základní (náhradní) služby z úřední moci.

(3) Osoby, kterým byl povolen odklad, nastoupí základní (náhradní) službu v roce, kdy odklad končí, ve stanovený nastupní den.

(4) Ukáže-li se dodatečně, že tu nebylo důvodů, pro které byl odklad základní (náhradní) služby povolen, nebo pomínou-li dodatečně tyto důvody, lze povolení odkladu zrušit.

(5) Vláda stanoví nařízením, jak se provádí povolování odkladů základní (náhradní) služby, upraví řízení o žádostech za ně a stanoví, jak se postupuje, bylo-li zrušeno rozhodnutí o povolení odkladu.

(6) Z rozhodnutí, jímž byla žádost za odklad zamítnuta nebo jímž bylo rozhodnutí o povolení odkladu zrušeno, lze podat odvolání do 15 dnů po doručení u orgánu, který rozhodnutí vydal, k orgánu nadřízenému, který rozhoduje s konečnou platností. Rozhodnutí musí obsahovat poučení o odvolání.

§ 35

Prominutí náhradní služby

Osobám, které bez vlastní viny do 31. prosince roku, v němž dovršily 30 let, nenastoupily náhradní službu, k níž byly určeny na žádost nebo z moci úřední, jakož i osobám, určeným k náhradní službě ze zákona, může ministerstvo národní obrany vykonání náhradní služby prominout.

§ 36

Trvalá dovolená

(1) Vojáky na trvalé dovolené jsou vojáci, kteří byli ze základní (náhradní) služby předčasně propuštěni a nebyli dosud přeloženi do zálohy. Vláda stanoví nařízením, kdy lze vojáky propustit na trvalou dovolenou i v jiných případech, než které upravuje tento zákon.

(2) Ministerstvo národní obrany může s výhradou ustanovení § 32 odst. 2 povolát osoby předčasně propuštěné na trvalou dovolenou ze základní (náhradní) služby k pokračování v této službě.

(3) Propuštěním na trvalou dovolenou se základní (náhradní) služba přerušuje. Vláda stanoví nařízením, kdy lze osobám propuštěným na trvalou dovolenou, které nebyly povolány k pokračování v základní (náhradní) službě do dne, kdy by jinak jejich základní (náhradní) služba skončila, zbytek této služby prominout i v jiných případech, než které upravuje tento zákon, jakož i v kterých případech lze osobám, které byly povolány k pokračování v základní (náhradní) službě, dobu strávenou na trvalé dovolené do této služby započíst.

§ 37

Další služba

(1) Vojákům, kteří vykonali základní službu, lze na jejich žádost povolit, aby vykonali další službu. Vojákům, kteří konali jen náhradní službu, lze toto povolení udělit, jen byli-li k náhradní službě určení podle § 29 nebo § 31. Vláda stanoví nařízením, jakým způsobem a za jakých podmínek se povoluje konání další služby.

(2) Další službou jsou povinni vojáci, kteří vykonali základní službu,

- a) byli-li na svou žádost vzdělání a vycvičení na náklad státu pro službu vojáků z povolání nebo dostali-li k tomu účelu stipendia nebo alespoň částečnou náhradu studijních nákladů, nebo
- b) byla-li jim jako vojákům z povolání na jejich vlastní žádost státem poskytnuta úhrada nákladů nebo podpora k zdokonalení nebo vzdělání v zájmu vojenské služby, nebo
- c) byli-li na svou žádost zdokonaleni nebo vycvičeni ve zvláštních odvětvích vojenské služby, nebo
- d) převzali-li závazek k takové službě.

(3) Závazek k další službě podle odstavce 2 písm. a) až c) se posuzuje podle předpisů platných v době jeho vzniku, závazek k další službě podle odstavce 2 písm. d) podle předpisů platných v době jeho převzetí. Vláda stanoví nařízením, kdy a za jakých podmínek lze vojáka předčasně propustit z tohoto závazku.

§ 38

Záloha

(1) Přeložení do zálohy se provede dnem, který následuje po dni skončení základní služby, další služby nebo služby vojáků z povolání, kteří nebyli přeloženi do výslužby a mají ještě služební povinnost. Dále budou přeloženy do zálohy dnem, který následuje po dni skončení mimořádné služby, osoby odvedené při mimořádných odvozech, které po svém propuštění z této služby nejsou povinny základní (náhradní) službou a jejichž služební povinnost trvá podle zákona nebo na podkladě dobrovolného převzetí. Dobrovolníci odvedení za branné pohotovosti státu se přeloží za obdobných podmínek do zálohy dnem, který následuje po dni skončení mimořádné služby, nejde-li o osoby, které dobrovolně převzaly služební povinnost jen na dobu války. Takové osoby se z vojska propustí [§ 22 odst. 1 písm. d)].

(2) Osoby, kterým byla náhradní služba prominuta podle ustanovení § 35, zařadí se do zálohy, a nastoupily-li již náhradní službu, přeloží se do zálohy dnem, který následuje po dni propuštění z této služby.

(3) Osoby přeložené do zálohy jsou až do doby, kdy budou propuštěny (vyloučeny) z vojska nebo kdy se stanou vojáky z povolání nebo v další službě, vojáky v záloze. Služební povinnost plní konáním vojenských cvičení (§ 39) a mimořádné služby (§ 46 odst. 1, § 47 odst. 1).

§ 39

Vojenská cvičení

(1) Vojáci v záloze z počtu mužstva a poddůstojníků jsou povinni vojenskými cvičeními v úhrnné době 16 týdnů; vojáci v záloze, kteří konali základní službu kratší než tři čtvrtiny základní služby (§ 27 odst. 2 a 3), jsou povinni vojenskými cvičeními v úhrnné době 20 týdnů.

(2) Důstojníci v záloze jsou povinni vojenskými cvičeními po úhrnnou dobu 20 týdnů; do ní se jim započítají vojenská cvičení, která vykonali jako příslušníci mužstva nebo poddůstojníci.

(3) Vláda stanoví nařízením počet, délku a dobu konání jednotlivých vojenských cvičení, při čemž určí, za jakých podmínek může ministerstvo národní obrany výjimečně ze služebních důvodů upravit konání vojenských cvičení odchýlně od ustanovení vládního nařízení.

(4) Vojáci z povolání, jakož i vojáci, kteří konali další službu (§ 37), jsou po přeložení do zálohy povinni vojenskými cvičeními jako příslušníci téhož ročníku narození.

(5) Vláda stanoví nařízením, za jakých podmínek mohou být povolání vojáci ve výslužbě k vojenským cvičením. Úhrnná doba těchto vojenských cvičení nesmí přesahovat 8 týdnů.

(6) Vojákům v záloze může být na jejich žádost povoleno, aby konali mimo povinná cvičení též cvičení dobrovolná.

(7) Vláda stanoví nařízením, kdy může ministerstvo národní obrany prominout konání vojenského cvičení nebo jeho části, jakož

i v kterých případech lze vykonanou mimořádnou nebo zvláštní službu započítat jako vojenské cvičení.

(8) Zavádějí-li se nové bojové prostředky nebo vyžadují-li toho důvody výcvikové, mohou být povolání vojáci v záloze k výjimečnému vojenskému cvičení na dobu nezbytné potřeby. Povolání vojáků v záloze v rozsahu přesahujícím průměrný počet dvou ročníků narození vyžaduje předchozího schválení vlády. Výjimečné cvičení se podle možnosti započte do úhrnné doby cvičení, stanovené v odstavcích 1, 2 a 4.

§ 40

Nahrazování zameškané vojenské činné služby

(1) Osoby konající vojenskou činnou službu jsou povinny plně nahradit službu, kterou zameškalý výkonem trestu odnětí svobody zneumožňujícího jim výkon služby, jakož i službu, kterou zameškalý zběhnutím nebo svémocným odloučením.

(2) Vláda stanoví nařízením,

- a) zda a jak se nahrazuje vojenská činná služba zameškaná z jiných důvodů, zejména pro dovolenou přesahující výměru dovolené stanovené příslušnými předpisy, nemocí, těhotenstvím, mateřstvím nebo vazbou,
- b) u kterých druhů vojenské činné služby a za jakých podmínek má opožděné nastoupení této služby za následek, že se dotčená osoba propustí a povolá na jiný nástupní den, a
- c) kdy může ministerstvo národní obrany prominout povinnost k nahrazování vojenské činné služby.

Oddíl IV

Povinnost k zvláštní službě

§ 41

Druhy zvláštní služby

Zvláštní službou se rozumí:

- a) služba příslušníků veřejných ozbrojených sborů, konaná v ozbrojených silách podle tohoto zákona (§ 46 odst. 2) nebo podle zvláštních zákonů,

- b) služba konaná v ozbrojených silách podle tohoto zákona (§ 46 odst. 2) příslušníky veřejných ochranných sborů a osobami podléhajícími branné povinnosti, které se podrobují branné výchově.

§ 42

Vznik a konec povinnosti k zvláštní službě

(1) Povinnost k zvláštní službě vzniká dnem, na který zní povolání do této služby, bez ohledu na případné dřívější zařazení dotčených osob do vojska.

(2) Povinnost k zvláštní službě končí propuštěním z této služby (§ 43).

§ 43

Propuštění ze zvláštní služby

Ze zvláštní služby budou propuštěny:

- osoby, které byly povolány, aniž pro to byl dán právní podklad,
- osoby, které se staly tělesně nebo duševně nezpůsobilými k zvláštní službě,
- osoby, u nichž nastaly jiné okolnosti způsobující zánik branné povinnosti, vyjma-
jíce dosažení stanoveného věku (§ 46 odst. 4),
- osoby povolané k mimořádné službě,
- osoby povolané k této službě v době mimořádných opatření, jakmile se zruší tato opatření.

§ 44

Zrušení.

Oddíl V

Osobní úkony pro potřeby ozbrojených sil

§ 45

Rozsah povolání

(1) Bylo-li nařízeno jakékoli mimořádné opatření podle tohoto zákona, lze pro potřeby ozbrojených sil požadovat osobní úkony od osob, které mohou být pro tento případ předem určeny.

(2) Osoby povolané k osobním úkonům podle odstavce 1 se stávají dnem, na který jsou povolány, na dobu tohoto povolání příslušní-

ky ozbrojených sil, i když nejsou vojáky, a podléhají pro trestné činy spáchané v této době vojenské kázeňské a soudní pravomoci.

(3) Pokud tento zákon nebo předpisy vydané podle něho nestanoví jinak, platí o osobních úkonech pro potřeby ozbrojených sil ustanovení zákona o obraně státu o osobních úkonech.

Oddíl VI

Mimořádná opatření

§ 46

Mimořádná opatření mimo dobu branné pohotovosti státu

(1) Dojde-li k událostem ohrožujícím zvýšenou měrou samostatnost, celistvost a jednotu státu, ústavu a republikánskou státní formu a lidově demokratické zřízení (doba zvýšeného ohrožení státu), může president republiky nařídit, aby byli povoláni k mimořádné službě na dobu nezbytné potřeby vojáci v záloze, a to v počtu nepřesahujícím počet vojáků v záloze sedmi nejmladších ročníků narození.

(2) Mimo opatření uvedená v odstavci 1 může president republiky na návrh vlády nařídit, aby byly povolány k zvláštní službě veřejné ozbrojené sbory, které vláda určila, veřejné ochranné sbory, části nebo jednotliví příslušníci těchto sborů, jakož i osoby podléhající branné povinnosti, které se podrobují branné výchově, a jednotky složené z těchto osob. Osoby, které v takových případech budou povolány, mohou být již předem určeny. Povolane osoby podléhají vojenskému velení, stávají se příslušníky ozbrojených sil, i když nejsou vojáky, dnem, na který jsou povolány, při povolání sborů, jednotek nebo jejich částí dnem, na který je povolán sbor, jednotka nebo část, k nimž náleží. Podléhají po dobu této zvláštní služby vojenské kázeňské a soudní pravomoci a ustanovením trestního zákona o trestných činech vojenských.

(3) Bylo-li nařízeno některé z mimořádných opatření uvedených v odstavci 1 nebo 2, může vláda vyhláškou ve Sbírce zákonů stanovit, že se osobám podléhajícím branné povinnosti zakazuje cestovat do ciziny.

(4) Po dobu trvání mimořádných opatření podle odstavce 1 nebo 2 nelze propustit ani z vojenské činné služby, ani ze zvláštní služby osoby, které v době vykonávání této služby dosáhly věku, kdy by jinak končila jejich branná povinnost.

(5) Mimořádná opatření uvedená v odstavcích 1 a 2 zrušuje prezident republiky.

§ 47

Mobilisace

(1) Mobilisací se podle tohoto zákona rozumí hromadné povolání vojáků mimo činnou službu k mimořádné službě, přesahuje-li toto povolání svým rozsahem rozsah opatření uvedených v § 46.

(2) Mobilisace může být všeobecná nebo částečná; všeobecná mobilisace se vztahuje na všechny vojáky mimo činnou službu, kteří nejsou zproštěni mimořádné služby, jakož i na celé státní území; částečná mobilisace se vztahuje na část uvedených vojáků, popřípadě na část státního území.

(3) Mobilisaci nařizuje prezident republiky.

(4) Opatření nařízená k provedení mobilisace se zrušují demobilisací. Nařizuje ji prezident republiky.

§ 48

Některé právní účinky vyhlášení stavu branné pohotovosti státu

(1) Jakmile je veřejně známo, že stát mobilisací vstoupil do stavu branné pohotovosti, jsou vojáci, kteří dříve mimo území republiky, povinni dostavit se bez zvláštního povolání neprodleně k nastoupení vojenské činné služby. Prezident republiky může vyzvat vojáky, kteří z důvodů nezávislých na jejich vůli nemohou nastoupit vojenskou činnou službu z území mimo republiku, aby se přihlásili do vojenských služeb spojeneckého státu, v němž dříve nebo do něhož se mohou dostat, a aby pro případ, že jim na podkladě jejich přihlášky bude umožněna služba v armádě spojeneckého státu, tuto službu konali po dobu války. Vojáci jsou povinni této výzvy uposlechnout.

(2) Za branné pohotovosti státu se konají jen mimořádné a dobrovolné odvody. Dobrovolně mohou však v této době vstoupit do vojska jen osoby, které v době přihlášky nebyly ještě povolány k mimořádnému odvodu. Vojákům v záloze a ve výslužbě, kteří nebyli povoláni k vojenské činné službě, může vojenská správa na jejich žádost povolit dobrovolné konání mimořádné služby. Žádost za povolení dobrovolného konání mimořádné služby nelze odvolat.

§ 49

Mimořádná opatření za branné pohotovosti státu

(1) Za branné pohotovosti státu může prezident republiky na návrh vlády nařídit mimořádné odvody (§ 17 odst. 1) osob, podléhajících branné povinnosti (§ 5), které dosud nebyly odvedeny nebo byly z vojska propuštěny.

(2) Osoby odvedené při mimořádných odvodech nastupují mimořádnou službu v následující dny, které stanoví ministerstvo národní obrany, a setrvávají v ní až do propuštění. Musí být propuštěny z této služby, jakmile byl ukončen stav branné pohotovosti státu. Ženy odvedené při mimořádných odvodech, jakož i osoby, které dobrovolně vstoupily do vojska toliko na dobu války, se propustí dnem propuštění z mimořádné služby zároveň z vojska (§ 22 odst. 1 písm. d)), nepožádají-li o přeložení do zálohy a nezávázaly-li se ani konat základní službu po skončení mimořádné služby.

§ 50

Zproštění mimořádné služby

(1) Povinnosti nastoupit mimořádnou službu lze zprostit osoby, u nichž je v důležitém zájmu ozbrojených sil nebo v jiném důležitém obecném zájmu třeba, aby mohly dále vykonávat své zaměstnání. Vojáci v záloze mladší 35 let mohou být zproštěni jen v případech hodných zvláštního zřetele.

(2) Zproštění může být omezeno na určitou dobu. Rozhodnutí, jímž bylo povoleno zproštění, lze ze služebních důvodů zrušit.

(3) Rozsah zproštění a jeho účinnost stanoví v podrobnostech vláda.

ČÁST 3

Různá ustanovení

§ 51

Ohlašovací povinnost
a vojenská evidence

(1) Branci, vojáci mimo činnou službu a osoby, jež byly určeny k osobním úkonům pro potřeby ozbrojených sil nebo k zvláštní službě a byly o tomto svém určení uvědoměny, jsou povinni hlásit skutečnosti důležité pro vojenskou evidenci. Vláda stanoví nařízením podrobnosti, zejména v jakých lhůtách, u kterých orgánů a jakým způsobem se ohlašovací povinnost plní.

(2) Vláda stanoví nařízením povinnosti výkoných orgánů, místních národních výborů, jiných orgánů a organizací k vedení vojenské evidence.

§ 52.

O povolávání

(1) Osoby, které byly povolány k vojenské činné službě, k zvláštní službě, k osobním úkonům pro potřeby ozbrojených sil nebo k zjištění neschopnosti k vojenské činné službě nebo nezpůsobilosti k zvláštní službě nebo k osobním úkonům, jsou povinny povolání uposlechnout.

(2) Povolání se provádí povolávacím rozkazem. Druhy a způsoby povolávacích rozkazů, jakož i postup při jejich vydávání a doručování stanoví vláda nařízením.

(3) Povoláním osobám hradí stát jízdné z místa trvalého pobytu do místa nastoupení, osobám propuštěným jízdné z místa propuštění do místa budoucího trvalého pobytu; podrobnosti stanoví vláda nařízením.

(4) Osoby, které opominuly předepsané hlášení (§ 51) nebo jinak zavinily, že jim povolávací rozkaz nemohl být včas doručen, odpovídají za nenastoupení vojenské činné služby stejně, jako kdyby bývaly povolávací rozkaz dostaly do vlastních rukou. Ustanovení předchozí věty platí i o osobách určených k osobním úkonům pro potřeby ozbrojených sil nebo k zvláštní službě a o osobách, u nichž

má být zjištěna neschopnost k vojenské činné službě nebo nezpůsobilost k zvláštní službě nebo k osobním úkonům pro potřeby ozbrojených sil.

§ 53

Vojenské průkazy

Vláda stanoví nařízením, jaké průkazy se vydávají brancům a vojákům, a určí podrobnosti o jejich používání.

§ 54

Zrušen.

§ 55

Cestování do ciziny
a vystěhování

(1) Osoby, které podléhají branné povinnosti a nesplnily ještě pravidelnou odvodní povinnost, odvedenci, vojáci v činné službě nebo na trvalé dovolené a vojáci v záloze, kteří jsou ještě povinni vojenským cvičením, potřebují k cestování do ciziny povolení vojenské správy.

(2) Muži podléhající branné povinnosti a ženy, které jsou vojákyněmi nebo které podléhají odvodní a služební povinnosti podle § 5 odst. 3, potřebují k vystěhování povolení vojenské správy. Za branné pohotovosti státu potřebují toto povolení všechny ženy podléhající branné povinnosti. Vláda stanoví nařízením, jakým způsobem a za jakých podmínek se povolení uděluje, a upraví příslušné řízení.

§ 56

Vstup do cizích vojenských
služeb

(1) Občané Československé republiky smějí vstoupit do cizích vojenských služeb jen s povolením presidenta republiky. Osoba, které bylo uděleno toto povolení, je po dobu, po níž vykonává službu v armádě cizího státu, osvobozena od plnění branné povinnosti v ozbrojených silách Československé republiky. Po skončení výkonu této služby podléhá branné povinnosti odpovídající jejímu věku.

(2) Povolení udělené podle odstavce 1 může prezident republiky kdykoli odvolat. Pozbývá platnosti též, octne-li se stát, do jehož vojenských služeb občan vstoupil, ve válečném stavu s Československou republikou nebo se státem, který je spojencem Československé republiky.

(3) Podrobnosti stanoví vláda nařízením.

ČÁST 4

Trestní ustanovení

§§ 57 až 74

Zrušeny.

ČÁST 5

Společná, přechodná a závěrečná ustanovení

§ 75

Prováděcí předpisy

Vláda vydá prováděcí předpisy k tomuto zákonu nařízením, které může vyhradit bližší úpravu některých věcí ve svých mezích služebním předpisům ministerstva národní obrany.

§ 76

Příslušnost

(1) Pokud tento zákon nebo předpisy vydané podle něho nestanoví jinak, jsou k vydávání rozhodnutí a opatření podle tohoto zákona příslušné v I. stolici okresní (městské, obvodní) vojenské správy a výkonné orgány okresních (městských, obvodních) národních výborů, v II. stolici krajské vojenské správy (městské vojenské správy jim na roveň postavené) a výkonné orgány krajských (ústředních) národních výborů. Sídla okresních (městských, obvodních) vojenských správ a krajských vojenských správ a obvody jejich působnosti stanoví ministerstvo národní obrany. Příslušnost vojenských útvarů ve věcech vojáků v činné službě upraví ministerstvo národní obrany a ministerstvo vnitra služebními předpisy.

(2) Pokud tento zákon nebo předpisy vydané podle něho nestanoví odchylky od obecných předpisů o řízení ve věcech správních, platí tyto předpisy.

(3) Soudy, prokuratura a orgány státní správy jsou v mezích své působnosti povinny spolupůsobit při provádění tohoto zákona a předpisů vydaných podle něho.

(4) Orgány ministerstva vnitra jsou v mezích své působnosti povinny vyhovět přímým dožádáním místních vojenských správ v případech, kdy je nebezpečí v prodlení, zejména ve věcech týkajících se zjišťování pobytu osob, které se nedostavily k zápisu nebo k odvodu, vojáků mimo činnou službu, kteří se nepřihlásili k pobytu, a vojáků, kteří nenašli činnou službu.

§ 77

Osvobození od poplatků

Podání, protokoly a vysvědčení potřebné k provedení tohoto zákona nebo předpisů vydaných podle něho jsou osvobozeny od poplatků a dávek.

§ 78

Zrušen.

§ 79

Zrušen.

§ 80

Přechodná úprava služební povinnosti příslušníků Státní bezpečnosti a Veřejné bezpečnosti

Ustanovení § 26 odst. 1 platí i pro příslušníky Státní bezpečnosti a Veřejné bezpečnosti, kteří nevykonali základní službu nebo vykonali jen její část a na které se vztahují ustanovení § 16 odst. 2 a 5 zákona ze dne 21. prosince 1948 č. 286 Sb., o národní bezpečnosti.

§ 81

Zrušen.

§ 82

Započítání vojenské služby
vykonané v některých
ozbrojených sborech

(1) Na odvody provedené na Slovensku v době od 15. března 1939 do 28. srpna 1944 se hledí, jako kdyby byly provedeny podle dosavadního branného zákona.

(2) Služba vykonaná v branné moci tzv. Slovenského státu v době od 15. března 1939 do 28. srpna 1944 se započítává do celkové doby základní (náhradní) služby podle tohoto zákona.

(3) Krajanům, kteří se navrátili do Československé republiky, započítává se do celkové doby základní (náhradní) služby podle tohoto zákona doba vojenské služby, kterou vykonali ve spojeneckých armádách. O započtení vojenské služby vykonané v jiných armádách rozhoduje ministerstvo národní obrany v dohodě s ministerstvem zahraničních věcí.

(4) Dosavadní předpisy upravující započítání vojenské služby vykonané v československé armádě v zahraničí, ve spojenecké armádě, v první československé armádě na Slovensku nebo v partyzánské jednotce zůstávají nedotčeny. Pokud nejde o vojáky z povolání, hodnotí se vojenská služba všech těchto druhů jako mimořádná služba podle tohoto zákona.

(5) Vojenská služba vykonaná ve spojenecké armádě na podkladě výzvy podle ustanovení § 48 odst. 1. věty druhé se započítává jako mimořádná služba konaná podle ustanovení tohoto zákona.

(6) Ministerstvo národní obrany může v dohodě s ministerstvem zahraničních věcí osobám, které nabyly československého občanství, započítat do celkové doby základní (náhradní) služby dobu vojenské služby, kterou vykonal v cizích armádách.

§ 83

Výklad některých pojmů

Pokud tento zákon nestanoví jinak, rozumějí se tam, kde se v něm mluví o „důstojnících, poddůstojnících, vojácích, vojáčkách v záloze a dobrovolnících“, tím také „důstojnice, poddůstojnice, vojákyně, vojákyně v záloze, dobrovolnice“, a výrazem „mužstvo“ se rozumějí muži i ženy.

§ 84

Poměr k dosavadním předpisům

(1) Zrušují se všechny dosavadní předpisy, které odporují ustanovením tohoto zákona, zejména:

1. branný zákon Republiky československé ze dne 19. března 1920 č. 193 Sb. ve znění předpisů jej měnících a doplňujících,
2. zákon ze dne 8. dubna 1927 č. 53 Sb., o ročním kontingentu branců, o náhradní záloze a o některých změnách branného zákona,
3. vládní nařízení ze dne 15. dubna 1932 č. 52 Sb., jímž se poskytují úlevy ve vykonávání branné povinnosti příslušníkům československým trvale usdlým v mimoevropských zemích,
4. zákon ze dne 11. května 1932 č. 66 Sb., o délce presenční služby a o některých změnách branného zákona a zákona ze dne 8. dubna 1927 č. 53 Sb.,
5. vládní nařízení ze dne 28. dubna 1933 č. 71 Sb., o odkladu presenční služby,
6. zákon ze dne 19. prosince 1934 č. 267 Sb., o délce presenční služby,
7. zákon ze dne 3. března 1937 č. 26 Sb., kterým se mění § 3 zákona ze dne 11. května 1932 č. 66 Sb.,
8. zákon č. 14/1946 Sb.,
9. ustanovení § 401 b) zákona č. 119/1873 ř. z.,
10. ustanovení § 509 odst. 2 zák. čl. XXXIII/, 1396,
11. ustanovení čl. I zákona ze dne 1. července 1947 č. 130 Sb., jímž se mění ustanovení branného zákona o povolování sňatků osob podléhajících branné povinnosti a s tím související ustanovení zákona o vyživovacím příspěvku.

(2) Zákon ze dne 7. dubna 1948 č. 85 Sb., jímž se na přechodnou dobu vylučuje přeložení do zálohy (propuštění ze svazku československé branné moci) některých kategorií důstojníků z povolání, zůstává nedotčen.

§ 85

Účinnost a provedení zákona

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. října 1949*); provedou jej ministři národní obrany a vnitra v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

*) Zákon č. 92/1949 Sb. ve znění zákona č. 19/1958 Sb. nabývá účinnosti dnem 2. května 1958.

21

Vládní nařízení

ze dne 2. května 1958,

jímž se provádí branný zákon.

Vláda Republiky československé nařizuje podle § 75 branného zákona č. 92/1949 Sb. ve znění zákona č. 19/1958 Sb.:

Oddíl I

Odvodní řízení

Zápis k pravidelnému odvodu

§ 1

(1) Okresní vojenské správy zapisují k pravidelnému odvodu každoročně občany, kteří do 31. prosince běžného roku dovrší 18 let.

(2) Seznamy 18letých občanů, na něž se vztahuje pravidelná odvodní povinnost, pořizují každoročně výkonné orgány místních národních výborů, v jejichž obvodu jsou občané přihlášení k trvalému pobytu. Seznamy občanů, kteří trvale dle v cizině, pořizují zastupitelské úřady, v jejichž obvodu občané žijí.

(3) Způsob zpracování a předkládání seznamů, jakož i provádění změn v seznamech upraví ministerstvo národní obrany v dohodě s ministerstvem vnitra a ministerstvem zahraničních věcí.

§ 2

(1) O tom, že se mají dostavit k zápisu, uvědomují se občané povolávacími rozkazy nebo vyhláškou.

(2) Občané podléhající zápisu jsou povinni dostavit se k němu na místo a v době stanovené v povolávacím rozkaze (vyhlášce) a prokázat svou totožnost.

(3) Za vážné příčiny, které nedovolují občanu dostavit se k zápisu. lze považovat jen

a) nemoc občana, která je podle lékařského vysvědčení překážkou, aby se dostavil,

b) jiné překážky vzniklé nezávisle na něm, které mu zabraňují dostavit se včas; o tom však musí občan předložit potvrzení výkonného orgánu místního národního výboru nebo orgánu Veřejné bezpečnosti místa, kde překážka vznikla,

c) prozatímní vazbu, vazbu a výkon trestu odnětí svobody.

Občané jsou povinni hlásit pominutí překážek, které jim nedovolovaly dostavit se k zápisu. Zápisu se podrobí dodatečně

(1) Všichni občané povinni zápisem podrobit se v posledních 4 týdnech před provedením zápisu rentgenologické prohlídce hrudních orgánů, popřípadě dalšímu odbornému lékařskému vyšetření. Způsob povolání k těmto lékařským vyšetřením a způsob jejich provedení upraví ministerstvo národní obrany v dohodě s ministerstvem zdravotnictví.

§ 3

(1) Zápis k pravidelnému odvodu provádí, zpravidla podle místa trvalého pobytu občana, náčelník okresní vojenské správy a lékař státní zdravotní správy, kterého určí na žádost náčelníka okresní vojenské správy výkonný orgán okresního národního výboru. Zápisu jsou přítomni zástupci příslušných místních národních výborů.

(2) Výkonné orgány okresního národního výboru dodají na žádost náčelníka okresní vojenské správy prostředky potřebné k pro-

vádění lékařských prohlídek a na výpomoc lékaři vyšlou zkušenou sestru, laboranta nebo jinou vhodnou osobu a k provádění administrativních prací spojených se zápisem potřebný počet administrativních sil.

(3) Občané povinní zápisem podrobí se u zápisu lékařskému vyšetření. Na návrh lékaře stanoví náčelník okresní vojenské správy schopnost občana k vojenské činné službě.

(4) U občanů naprosto neschopných k vojenské činné službě rozhodne náčelník okresní vojenské správy s konečnou platností o neschopnosti k vojenské činné službě a o vymazání z vojenské evidence. Za naprosto neschopné vojenské činné služby se považují osoby

- a) bez ruky nebo bez nohy,
- b) slepé na obě oči,
- c) hluchoněmé,
- d) soudem pro duševní poruchu zcela zbavené svéprávnosti,
- e) stížené vadou, která je činí trvale neschopnými samostatně se pohybovat.

Lze-li u těchto občanů učinit rozhodnutí o neschopnosti k vojenské činné službě na podkladě předložených dokladů, nepředvolávají se k zápisu.

(5) Nemůže-li lékař zjistit přesně zdravotní stav brance, odešle ho k doplňujícímu lékařskému vyšetření, do nejbližšího ústavu národního zdraví.

(6) Brance, u kterých lékař zjistí dočasnou neschopnost k vojenské činné službě pro chorobu (vadu), určuje náčelník okresní vojenské správy k léčebné péči. Těmto brancům poskytuje se bezplatná léčebná péče v rozsahu a způsobem, které stanoví ministerstvo zdravotnictví v dohodě s ministerstvem národní obrany.

(7) Brancům zapsaným k pravidelnému odvodu se vydá průkaz brance. Občané naprosto neschopní k vojenské činné službě podle odstavce 4 osvobozují se od povinnosti dostavit se k odvodu a vydá se jim průkaz o neschopnosti k vojenské činné službě.

Pravidelné odvody

§ 4

(1) K provádění pravidelných odvodů zřizují se u okresních vojenských správ okresní odvodní komise v tomto složení:

- a) předseda — náčelník okresní vojenské správy,
- b) členové — předseda okresního národního výboru nebo zástupce jím určený,
— náčelník okresního oddělení ministerstva vnitra nebo zástupce jím určený,
— dva lékaři státní zdravotní správy, určení výkonným orgánem okresního národního výboru na žádost náčelníka okresní vojenské správy; ministerstvo národní obrany může v dohodě s ministerstvem zdravotnictví určit místo jednoho lékaře státní zdravotní správy lékaře vojenské správy.

(2) Odvodnímu řízení jsou přítomni též předsedové místních národních výborů obcí, z nichž jsou branci předvoláni k odvodu, nebo zástupci jimi určení.

(3) Mimo osoby uvedené v odstavcích 1 a 2 a brance, kteří se dostavili k odvodu, smějí být v odvodní místnosti přítomny jen osoby, které k tomu dostanou zvláštní příkaz nebo povolení orgánů nadřízených okresní vojenské správě.

(4) Ustanovení § 3 odst. 2 platí obdobně.

§ 5

(1) Všichni branci povolání k odvodu podrobí se lékařské prohlídce, kterou provádějí lékaři — členové okresní odvodní komise, v přítomnosti ostatních členů komise. Vyžaduje-li toho choroba (vada) brance, postupují lékaři podle § 3 odst. 5.

(2) Podle výsledku lékařské prohlídky činí předseda komise na návrh lékařů a ostatních členů komise odvodní rozhodnutí:

- a) o schopnosti brance k vojenské činné službě,
- b) o trvalé neschopnosti brance k vojenské činné službě,
- c) o odročení odvodu při dočasné neschopnosti brance pro chorobu (vadu); brance, kterým se odročí odvod ze zdravotních důvodů, určuje k léčebné péči (§ 3 odst. 6).

(3) Je-li některý člen okresní odvodní komise toho názoru, že odvodní rozhodnutí je nesprávné, oznámí to krajské vojenské správě, v jejímž obvodu byl odvod proveden.

(4) Brancům, kteří byli odvedeni nebo kterým byl odvod odročen, provede se o tom záznam v průkazu brance. Brancům trvale neschopným k vojenské činné službě odebere se průkaz brance a vydá se jim průkaz o neschopnosti k vojenské činné službě.

(5) Lékaři provádějící lékařské prohlídky branců jsou povinni svědomitě a nestranně zjišťovat zdravotní stav branců a jejich schopnost k vojenské činné službě.

§ 6

(1) Obvod okresní vojenské správy tvoří jeden odvodní obvod. Odvody se konají zpravidla v sídle okresní vojenské správy (odvodní místo). Krajská vojenská správa může však v dohodě s výkonným orgánem krajského národního výboru určit pro několik odvodních obvodů jediné odvodní místo nebo pro jeden odvodní obvod několik odvodních míst.

(2) Branec je povinen splnit odvodní povinnost v odvodním místě okresní vojenské správy, u které je veden v evidenci.

(3) O tom, že se mají dostavit k odvodu, uvědomují se branci povolávacími rozkazy nebo vyhláškou.

(4) Branci jsou povinni dostavit se k odvodu přesně na místo a v době stanovené okresní vojenskou správou a prokázat svou totožnost.

(5) Za vážné příčiny, které nedovolují branci dostavit se k odvodu, lze považovat jen příčiny uvedené v § 2 odst. 3.

§ 7

(1) Povinností dostavit se k odvodu jsou zproštěni a nepředvolávají se k němu

- a) občané, o jejichž neschopnosti k vojenské činné službě bylo rozhodnuto podle § 3 odst. 4,
- b) branci, kteří byli vzati do vazby nebo odpykávají trest odnětí svobody, a to do svého propuštění,
- c) branci, u nichž byla pravomocně vyslovena ztráta práva volebního, pokud tato ztráta trvá.

Branci uvedení pod písm. b) a c) budou povoláni k odvodu po pominutí překážky.

(2) Všichni branci povinni pravidelným odvodem podrobují se nejpozději tři měsíce před odesláním k útvarům rentgenologické prohlídky hrudních orgánů, imunobiologickým zkouškám a kalmetisaci. Způsob provádění těchto preventivních opatření upraví ministerstvo zdravotnictví v dohodě s ministerstvem národní obrany.

§ 8

Branci jsou po dobu svého trvalého pobytu v cizině osvobozeni od povinnosti dostavit se do Československé republiky, aby splnili pravidelnou odvodní povinnost. Podrobí se však odvodu ihned po návratu do Československé republiky.

§ 9

(1) U krajských vojenských správ zřizují se podle potřeby krajské odvodní komise v tomto složení:

- a) předseda — náčelník krajské vojenské správy nebo zástupce jím určený,
- b) členové — předseda krajského národního výboru nebo zástupce jím určený.
— náčelník krajské správy ministerstva vnitra nebo zástupce jím určený.
— lékař vojenské správy.

(2) Krajské odvodní komisi přísluší

- a) řídit a kontrolovat činnost okresních odvodních komisí,
- b) rozhodovat o určení branců (odvedenců) k náhradní službě,
- c) rozhodovat o stížnostech členů okresních odvodních komisí proti odvodním rozhodnutím těchto komisí,
- d) přezkoumávat konečné odvodní rozhodnutí, podle něhož branec nebyl odveden, je-li odůvodněna domněnka, že toto rozhodnutí je nesprávné (§ 11).

(3) Rozhodnutí podle předcházejícího odstavce písm. a), c) a d) činí předseda krajské odvodní komise na návrh členů komise. O určení k náhradní službě rozhoduje krajská odvodní komise prostou většinou hlasů; při rovnosti hlasů rozhoduje předseda. Proti rozhodnutí krajské odvodní komise není opravného prostředku.

Mimořádné odvody

§ 10

O mimořádných odvodech platí obdobně ustanovení o pravidelných odvodech. Nařizují-li se mimořádné odvody, jsou osoby jim podléhající povinny přihlásit se k nim u výkonného orgánu místního národního výboru místa trvalého pobytu.

Přezkoušení

§ 11

Přezkoušení nařizují orgány nadřízené okresním vojenským správám,

- a) je-li podezření, že odvodní rozhodnutí, podle něhož branec nebyl odveden, bylo způsobeno trestným činem,
- b) vzniknou-li pochybnosti o správnosti odvodního řízení, v němž branec nebyl odveden.

§ 12

Vede-li se trestní řízení pro podezření, že rozhodnutí o neodvedení bylo způsobeno trestným činem, oznámí soud výsledek řízení krajské vojenské správě, v jejímž obvodu byl branec podroben odvodu.

§ 13

(1) Přezkoušení provádí krajská odvodní komise. Členem krajské odvodní komise nesmí být osoba, která byla v téže věci členem okresní odvodní komise.

(2) O přezkoušecím řízení, zejména o vydávání rozhodnutí o odesílání branců k doplňujícímu lékařskému vyšetření a o dokladech vydávaných brancům, platí obdobně ustanovení o odvodním řízení. Je-li třeba odborného lékařského vyšetření, může být branec odeslán i do jiného zdravotnického zařízení.

Dobrovolné odvody

§ 14

Povolení k dobrovolnému vstupu do vojska může být uděleno občanu, počínajíc 1. lednem roku, v němž dovrší 17 let. Nezletilci potřebují k dobrovolnému vstupu do vojska souhlas zákonného zástupce.

§ 15

(1) Žádosti o dobrovolný vstup do vojska se podávají u okresní vojenské správy místa pobytu žadatele. Žadatel může v žádosti uvést, u kterého druhu vojska si přeje konat vojenskou činnou službu.

(2) Řízení o žádostech a složení vojenských odvodních komisí stanoví ministerstvo národní obrany.

§ 16

(1) Cizí státní příslušníci mohou dobrovolně vstoupit do vojska jen se svolením presidenta republiky, vyhovují-li jinak podmínkám stanoveným pro dobrovolný vstup. Žádosti se podávají u ministerstva národní obrany.

(2) Jako přílohy nutno k žádosti připojit:

- a) rodný (křestní) list nebo doklady jej nahrazující,
- b) písemné svolení příslušného úřadu nebo orgánu domovského státu žadatelova k dobrovolnému vstupu do vojska, neprominulo-li ministerstvo národní obrany předložení tohoto dokladu,

c) prohlášení ověřené výkonným orgánem místního národního výboru místa trvalého pobytu, kterým se uchazeč zavazuje k vojenské činné službě v trvání základní služby a za branné pohotovosti státu k vojenské činné službě na dobu války,

d) doklady o předběžném vzdělání.

(3) Pro dobrovolný vstup osob, které nejsou ani československými občany ani příslušníky jiného státu, platí obdobně ustanovení §§ 14 a 15.

§ 17

Náklady spojené se zápisem, odvodem a přezkoušením

(1) Branec má při cestě k zápisu, k odvodu nebo k přezkoušení nárok na úhradu jízdného nejnižší třídou osobního vlaku nebo autobusem ze stanice nejbližší místu trvalého pobytu, popřípadě místu zaměstnání nebo školy, do odvodního místa (místa přezkoušení) a zpět, je-li vzdálenost místa trvalého pobytu (místa zaměstnání nebo školy) od odvodního místa (místa přezkoušení) větší než 6 km. Jízdné hradí místní národní výbor místa trvalého pobytu (místa zaměstnání nebo školy) občana. Náklad na stravování při cestě k zápisu, k odvodu nebo k přezkoušení a náklad na nucené předvedení k zápisu, k odvodu nebo k přezkoušení hradí branec.

(2) Bylo-li přezkoušení nařízeno proto, že rozhodnutí o neschopnosti k vojenské činné službě bylo způsobeno trestným činem brance, hradí náklady na cestu k přezkoušení branec.

(3) Branec, který se odesílá k doplňujícímu odbornému vyšetření zdravotního stavu, má nárok na úhradu jízdného nejnižší třídou osobního vlaku nebo autobusem z odvodního místa nebo z místa trvalého pobytu do místa příslušného ústavu a zpět. Jízdné hradí vojenská správa.

(4) Potřebné budovy a místnosti k provádění zápisu a odvodu, jejich otop a udržování po dobu úředního řízení zajišťuje na žádost okresní vojenské správy výkonný orgán místního národního výboru.

Oddíl II

Určení k náhradní službě na žádost

§ 18

(1) Bylo-li odvedeno více osob, než je třeba k doplnění počtu vojska, lze určit k náhradní službě na žádost odvedence, kteří

- a) jsou živiteli rodin, na něž jsou rodinní příslušníci odkázáni výživou,
- b) mají jiné závažné rodinné, hospodářské nebo sociální důvody.

§ 19

(1) Žádost o určení k náhradní službě podává branec v den zápisu náčelníkovi okresní vojenské správy. Nemůže-li tak učinit při této příležitosti nebo jestliže nastaly okolnosti odůvodňující žádost o určení k náhradní službě teprve po zápisu, je třeba žádost podat u okresní vojenské správy, u níž je veden žadatel v evidenci, a to nejpozději do 15 dnů po zápisu nebo po dni, kdy uvedené okolnosti nastaly.

(2) K žádosti, aby odvedenec byl určen k náhradní službě jako živitel rodiny (§ 18 písm. a)), je třeba připojit potvrzení o jeho rodinných poměrech, ověřené výkonným orgánem místního národního výboru místa trvalého pobytu žadatele. Udává-li se jako důvod zdravotní stav, je třeba připojit lékařské potvrzení.

(3) K žádosti, aby odvedenec byl určen k náhradní službě z důvodů uvedených v § 18 písm. b), je třeba připojit potřebné doklady, ověřené výkonným orgánem místního národního výboru místa trvalého pobytu žadatele, které potvrzují důvody v žádosti uvedené.

(4) Žádosti o určení k náhradní službě předkládá náčelník okresní vojenské správy s návrhem krajské odvodní komisi.

§ 20

(1) Počet odvedenců, kteří mohou být určeni k náhradní službě, stanoví každoročně ministerstvo národní obrany.

(2) K náhradní službě určí krajská odvodní komise především odvedence, kteří jsou živiteli rodin [§ 18 písm. a)].

(3) Proti rozhodnutí krajské odvodní komise není opravného prostředku.

§ 21

(1) Pominou-li důvody, pro něž byl žadatel určen k náhradní službě, v době, kdy by jinak byl ještě povinen konat základní službu, musí to bez vyzvání oznámit okresní vojenská správa, u které je veden v evidenci.

(2) V případě uvedeném v odstavci 1, nebo zjistí-li se kdykoliv, že důvody pro určení k náhradní službě pominuly nebo že jich vůbec nebylo, zruší příslušná krajská odvodní komise po slyšení žadatele určení k náhradní službě. Bylo-li určení k náhradní službě zrušeno, povolá okresní vojenská správa dotčenou osobu k základní službě nebo k pokračování v této službě.

§ 22

Podrobné předpisy o určování k náhradní službě vydá ministerstvo národní obrany v dohodě s ministerstvem vnitra.

Oddíl III

Základní (náhradní) služba

Nastoupení základní (náhradní) služby

§ 23

(1) Odvedence povolává do základní (náhradní) služby okresní vojenská správa, u níž byl odveden, povolávacím rozkazem. Náklady spojené s cestou odvedence z místa pobytu do místa uvedeného v povolávacím rozkaze hradí vojenská správa.

(2) Odvedenec je povinen dostavit se v určený den a hodinu na stanovené místo a přinést s sebou povolávací rozkaz a doklady v něm uvedené.

(3) Odvedenec, který se nemůže dostavit, protože v den, na který byl povolán, je neschopen k cestě, je povinen prokázat to lékař-

ským vysvědčením, jež zašle okresní vojenské správě, která jej povolává k nastoupení základní služby. Lékařské vysvědčení musí obsahovat údaje, jak dlouho bude trvat pravděpodobně neschopnost k cestě. Na základě lékařského vysvědčení uvědomí okresní vojenská správa odvedence, kdy je povinen nastoupit základní službu.

(4) Odvedenci, který nemohl nastoupit základní službu v určený den pro nemoc nebo z jiných důvodů, odloží se zpravidla nastoupení základní služby do nástupního termínu v příštím roce.

§ 24

(1) Byl-li odvedenec povinný nastoupit základní službu odsouzen k trestu odnětí svobody nepřesahujícímu šest měsíců, povolá se k nastoupení základní služby.

(2) Odvedenci, u něhož byla po splnění odvodní povinnosti pravomocně vyslovena ztráta volebního práva, odloží se nástup základní (náhradní) služby na dobu, po kterou tato ztráta trvá.

§ 25

(1) Odvedenec, který byl povolán do základní (náhradní) služby, podrobí se po nástupu lékařské prohlídce. Voják, u kterého se při této prohlídce zjistí zdravotní klasifikace odchylná od lékařské klasifikace stanovené mu při odvodu, určí se k přezkumu (§ 52).

(2) Voják, který byl při přezkumu uznán trvale neschopným vojenské činné služby, propustí se z vojska. Voják, který byl při přezkumu uznán dočasně neschopným vojenské činné služby, propustí se na trvalou dovolenou na dobu stanovenou přezkumnou komisí.

(3) Uzná-li přezkumná komise vojáka propuštěného podle odstavce 2 na trvalou dovolenou za schopného vojenské činné služby, povolá jej příslušná okresní vojenská správa k pokračování v základní (náhradní) službě zpravidla v nejbližším nástupním termínu. Doba strávená na trvalé dovolené se nezapočítává do základní (náhradní) služby.

Odklad základní (náhradní) služby

§ 26

(1) Žádost za odklad nebo prodloužení odkladu základní (náhradní) služby podává bránc u okresní vojenské správy, u níž je veden v evidenci. Lhůtu pro podání žádosti stanoví ministerstvo národní obrany. Byla-li žádost podána po uplynutí stanovené lhůty, projedná ji okresní vojenská správa jen tehdy, prokáže-li žadatel, že ji podal opožděně bez své viny.

(2) K žádosti je třeba připojit doklady o přípráve na budoucí povolání nebo doklady o jiných okolnostech hodných zvláštního zřetele, o něž se žádost opírá.

(3) Odklady z důvodů studijních mohou být povoleny jen při řádné formě studia.

(4) O odklad základní (náhradní) služby z moci úřední může žádat zaměstnavatel se souhlasem zaměstnance, vyžaduje-li toho obecný zájem. Vláda stanoví na návrh příslušného ministra nebo ústředního orgánu rozsah, v jakém může být odklad z úřední moci povolen.

§ 27

(1) O žádosti za odklad nebo prodloužení odkladu základní (náhradní) služby rozhodne okresní vojenská správa a o rozhodnutí zpraví žadatele.

(2) Žádosti za odklad (jeho prodloužení) nebo odvolání proti zamítavým rozhodnutím o takových žádostech nemají odkladného účinku. Odvedenec, jehož žádost nebo odvolání ve věci odkladu byla vyřízena kladně teprve po nastoupení základní (náhradní) služby, propustí se z vojenské činné služby na trvalou dovolenou.

§ 28

(1) Odvedenec, kterému byl odklad povolen na dobu delší než jeden rok, je povinen, jestliže důvody pro tento odklad pominuly, oznámit to ihned okresní vojenské správě, u které je veden v evidenci.

(2) Zjistí-li okresní vojenská správa, že pro povolení (prodloužení) odkladu nebyly důvody nebo že pominuly, zruší odklad a povolá odvedence k vykonání základní služby v nejbližším nástupním termínu. Odvolání proti tomuto rozhodnutí nemá odkladného účinku.

Počítání a nahrazování základní (náhradní) služby

§ 29

(1) Základní (náhradní) služba se počítá ode dne, kdy ji odvedenec skutečně nastoupil u příslušného vojenského útvaru.

(2) Vyžadují-li toho důvody bojové pohotovosti nebo důvody výcvikové, lze dobu trvání základní služby prodloužit nejdéle o tři měsíce. Vláda stanoví na návrh ministra národní obrany a ministra vnitra, kterých jednotek nebo vojenských odborností a v jakém rozsahu se toto prodloužení týká.

(3) Osobám, které již sloužily ve vojsku a byly z něho propuštěny, se základní (náhradní) služba už vykonaná započítává do základní (náhradní) služby.

§ 30

(1) Základní (náhradní) službu zameškanou překročením dovolené, dovolenou přesahující dobu řádné dovolené, výkonem kázeňského trestu odnětí svobody, vazbou uvalenou v trestním řízení, jež skončilo odsuzujícím rozsudkem, jakož i výkonem trestu odnětí svobody nutno nahradit.

(2) Nahrazování základní (náhradní) služby podle odstavce 1 může být prominuto; podrobnosti upraví ministr národní obrany.

(3) Základní (náhradní) služba zameškaná nemocí, úrazem nebo zdravotní dovolenou se nenahrazuje, jestliže nemoc nebo úraz nevznikly nebo se nezhoršily vlastní vinou dotčené osoby.

Pravidelné propuštění ze základní (náhradní) služby

§ 31

(1) Ze základní (náhradní) služby se propustí vojáci zpravidla po jejím vykonání, po-

případě po nahrazení zameškané služební doby.

(2) Před propuštěním ze základní (náhradní) služby podrobí se každý voják lékařské prohlídce u svého útvaru.

Předčasné propuštění ze základní (náhradní) služby

§ 32

(1) Předčasně lze propustit ze základní služby na trvalou dovolenou vojáky,

- a) mají-li být odstraněny početní přebytky,
- b) jde-li o hromadné propuštění příslušníků jednoho nástupního ročníku před jejich přeložením do zálohy,
- c) rozhodne-li tak přezkumná komise,
- d) kterým byl dodatečně povolen odklad,
- e) kterým by měla být udělena zdravotní dovolená nejméně na dobu zbývajících k dokončení základní služby,
- f) ženy, u nichž během vojenské činné služby bude zjištěno těhotenství,
- g) kteří byli vzati do vazby obecným soudem nebo prokurátorem,
- h) kteří byli pravomocně odsouzeni k trestu odnětí svobody a na nichž bude trest vykonáván v ústavech ministerstva vnitra,
- i) kteří byli pravomocně odsouzeni ke ztrátě práva volebního, na dobu, na niž byla ztráta práva volebního vyslovena.

(2) Z náhradní služby lze předčasně propustit na trvalou dovolenou vojáky z důvodů uvedených v odstavci 1 písm. b) až i) a vojáky, kteří nemohou konat náhradní službu pro nemoc nepřetržitě po dobu delší než 28 dnů, není-li pravděpodobné, že se uzdraví nejpozději v dalších 14 dnech.

(3) Vojáci na trvalé dovolené jsou povinni nastoupit k pokračování v základní (náhradní) službě v nejbližším nástupním termínu, který následuje po pomnutí důvodů, pro které byli propuštěni na trvalou dovolenou, nebyl-li jim zbytek základní (náhradní) služby prominut.

Prominutí zbytku základní (náhradní) služby

§ 33

(1) Vojákům propuštěným na trvalou dovolenou podle § 32 odst. 1 písm. a), b), e) a f) se zbytek základní služby promijí, nepřesahuje-li šest měsíců. Rovněž se promijí zbytek náhradní služby u vojáků uvedených v § 32 odst. 2, avšak jen v případě, že k propuštění dojde v posledním měsíci náhradní služby.

(2) Jde-li při propuštění podle § 32 odst. 1 písm. b) o dobu kratší než deset dnů, započítává se tato doba jako vykonaná vojenská činná služba.

(3) Vojákům propuštěným na trvalou dovolenou podle § 32 odst. 1 písm. c) a d) může ministerstvo národní obrany prominout zbytek základní služby, nepřesahuje-li šest měsíců, a vojákům propuštěným na trvalou dovolenou podle § 32 odst. 1 písm. g) až i) zbytek základní služby do jednoho měsíce.

Oddíl IV

Další služba

§ 34

Další službu na žádost konají vojáci, kteří vykonali základní službu,

- a) setrvávají-li dobrovolně ve vojenské činné službě nebo
- b) jsou-li v přípravné službě pro přijetí do služebního poměru vojáka z povolání anebo
- c) při pobytu ve vojenských školách pro výchovu vojáků z povolání.

§ 35

(1) Vojáci, kteří jsou povinni další službou, jsou zavázáni setrvat ve vojenské činné službě, dokud převzatý závazek k další službě nesplní. Podrobnosti o závazku k další službě a o způsobu, jakým se vykonává, stanoví ministerstvo národní obrany a ministerstvo vnitra.

(2) Vojáci, kteří jsou povinni další službou, mohou z ní být na svou žádost ministerstvem národní obrany nebo ministerstvem vnitra propuštěni před splněním závazku v případech hodných zvláštního zřetele; v tomto případě jsou povinni vrátit z nákladů vynaložených na jejich výcvik (zdokonalování) částku, která je úměrná délce zbývajcí (dosud nesplněné) další služby. Výše těchto nákladů se stanoví podle směrnic vydaných ministerstvy národní obrany a vnitra v dohodě s ministerstvem financí.

(3) Vystoupit z výcviku (zdokonalování) na vojáky z povolání povolí ministerstvo národní obrany nebo ministerstvo vnitra jen tehdy, vrátí-li dotčený voják částku, která se rovná nákladům vynaloženým na jeho výcvik (zdokonalování). Výše těchto nákladů se stanoví podle směrnic vydaných ministerstvy národní obrany a vnitra v dohodě s ministerstvem financí.

Oddíl V

Vojenská cvičení

Pravidelná cvičení

§ 36

(1) Vojáci v záloze z počtu poddůstojníků a mužstva povolávají se zpravidla ke čtyřem pravidelným cvičením po čtyřech týdnech, a to v roce, v němž dosáhnou věku 24, 27, 30 a 33 let.

(2) Vojáci v záloze, kteří konali základní službu kratší než tři čtvrtiny základní služby, povolávají se mimo cvičení uvedená v odstavci 1 k dalšímu pravidelnému čtyřtýdennímu cvičení, zpravidla v prvním roce po svém přeložení do zálohy.

(3) Ministerstvo národní obrany může, vyžaduje-li toho výcvik nebo zajištění pohotovosti ozbrojených sil, nařídít povolání k cvičením jiného trvání a v jiných lhůtách, pokud tím nebude překročena úhrnná délka stanovená v odstavci 1, popřípadě v odstavci 2.

(4) Ministerstvo národní obrany může prominout konání cvičení, k nimž nebyli vojáci v záloze povoláni v stanovených lhůtách.

§ 37

(1) Důstojníci v záloze povolávají se zpravidla ke čtyřem pravidelným cvičením po pěti týdnech, a to v roce, v němž dosáhnou věku 25, 29, 33 a 37 let.

(2) Ustanovení § 36 odst. 3 a 4 platí přiměřeně i o cvičeních důstojníků v záloze.

Povolávání na cvičení

§ 38

(1) Vojáky v záloze povolává na cvičení okresní vojenská správa místa trvalého pobytu. Vojáci v záloze, povoláni na cvičení, mají nárok na úhradu jízdného.

(2) Ke cvičení se povolává zpravidla na určitý den. V tomto případě je třeba dodat povolávací rozkaz nejpozději šest týdnů před počátkem cvičení. Výjimečně lze povolat k okamžitému nastoupení na cvičení. Vyžaduje-li toho potřeba vojska, může být v mimořádných případech povolání provedeno telegraficky nebo jiným způsobem, zejména též prostřednictvím výkonných orgánů národních výborů.

§ 39

Vojáci v záloze trvale dlící v cizině se nepovolávají po dobu pobytu v cizině ke cvičení, jsou však povinni je vykonat po návratu z ciziny. Ministerstvo národní obrany může těmto vojákům z důvodů hodných zvláštního zřetele prominout vykonání všech nebo některých cvičení.

Odklady cvičení

§ 40

(1) Vojákům v záloze, kteří jsou povinni vykonat vojenské cvičení, může být na jejich žádost z důvodů hodných zvláštního zřetele povoleno vykonat cvičení v určitém období roku, v němž jsou cvičením povinni, nebo jim může být povolen odklad cvičení na příští rok.

(2) Zaměstnavatel může se souhlasem svého zaměstnance, který byl povolán ke cvičení, žádat za odklad tohoto cvičení, vyžaduje-li toho obecný zájem.

(3) Žádosti podle odstavců 1 a 2 je třeba podat u okresní vojenské správy místa trvalého pobytu do 31. prosince roku, který předchází roku, v němž je voják v záloze povinen cvičením, ve výjimečných případech nejpozději do 15 dnů po obdržení povolávacího rozkazu. Podání žádosti nemá odkladného účinku.

(4) O žádostech rozhoduje okresní vojenská správa. Proti jejímu rozhodnutí není opravného prostředku.

Nástup na cvičení

§ 41

(1) Voják v záloze povoláný ke cvičení je povinen dostavit se ve stanovenou dobu na místo uvedené v povolávacím rozkaze.

(2) Osoby nastupující cvičení jsou povinny předložit vojenskou knížku a povolávací rozkaz.

(3) Jinak platí o nastoupení cvičení obdobně ustanovení o nastoupení základní (náhradní) služby.

Propuštění ze cvičení

§ 42

(1) Ze cvičení se předčasně propustí vojáci.

- a) kteří jsou při nastoupení nemocní nebo kteří za cvičení onemocnějí a stanou se na zbývající dobu neschopnými vojenské činné služby,
- b) kteří nastoupili cvičení s opožděním přesahujícím tři dny,
- c) kteří byli během cvičení zatčeni nebo vzati do vazby,
- d) jimž byl během cvičení povolen odklad na příští rok nebo jimž bylo cvičení přeloženo na jiné období.

(2) Vojáci uvedení v odstavci 1, jakož i vojáci, kteří z jakýchkoli důvodů cvičení nenastoupili, jsou povinni cvičení vykonat v příštím období, popřípadě v příštím roce. Doba, po kterou konali cvičení, započítá se jim do

úhrnné délky cvičení; došlo-li k propuštění podle odstavce 1 v posledních desíti dnech cvičení, zbytek cvičení se promine. Vojákům, kteří se stali neschopnými za cvičení pro vadu nebo chorobu způsobenou nebo zhoršenou vykonáváním cvičení, promine se vždy celý zbytek cvičení.

(3) Doba, kterou voják povoláný na cvičení strávil v nemocnici nebo na ošetrovně pro nemoc nebo k zjištění vady (choroby), nepočítá se do doby cvičení, bylo-li prokázáno, že vadu (chorobu) předstíral nebo si ji způsobil úmyslně.

(4) Nemohl-li voják cvičení dokončit proto, že vypukla epidemie nebo byla vyhlášena mimořádná opatření, pokládá se cvičení za vykonané.

(5) Přesahuje-li vykonaná mimořádná služba šest měsíců nebo jde-li o službu vykonanou podle § 29 odst. 2, může ji ministerstvo národní obrany započítat jako jedno nebo dvě cvičení.

(6) Vojáci konající vojenské cvičení jsou povinni nahradit službu, kterou zameškali výkonem kázeňského trestu odnětí svobody. Povinnost k nahrazování vojenské činné služby může být prominuta; podrobnosti stanoví ministerstvo národní obrany.

(7) O propuštění vojáků v záloze po skončení cvičení platí obdobně ustanovení § 31.

Dobrovolná cvičení

§ 43

Jestliže to je ve služebním zájmu, může krajská vojenská správa povolit vojákům v záloze na jejich žádost, aby vykonali jedno nebo několik dobrovolných cvičení. Dobrovolná cvičení se nezapočítávají do úhrnné doby pravidelných cvičení.

§ 44

Zavádějí-li se nové bojové prostředky nebo vyžadují-li toho důvody výcvikové, může ministerstvo národní obrany povolat vojáky ve výslužbě ke cvičení na dobu nezbytně potřebnou, nejdéle na dobu osmi týdnů.

Oddíl VI

Mimořádná služba

§ 45

(1) Povolání k mimořádné službě se provádí zpravidla povolávacími rozkazy.

(2) Jsou-li nařízena jakákoli mimořádná opatření, jsou povinni nastoupit základní službu i vojáci propuštěni na trvalou dovolenou, výjma vojáky propuštěné pro neschopnost.

§ 46

(1) Nebude-li při povolání k mimořádné službě stanoveno jinak, jsou povolané osoby povinny do čtyř hodin po uvědomění nastoupit nejkratší cestu do stanoveného místa. Osoby neschopné k cestě musí tuto neschopnost prokázat lékařským vysvědčením, jež zašlou příslušné okresní vojenské správě.

(2) Rozkaz, kterým je osoba povolána k mimořádné službě, opravňuje k bezplatné jízdě železnici nebo jiným veřejným dopravním prostředkem do stanoveného místa.

(3) O nastoupení mimořádné služby platí, není-li stanoveno jinak, obdobně ustanovení o nastoupení základní služby.

(4) Z mimořádné služby se propouští buď jednotlivě, jde-li o propuštění pro neschopnost, nebo hromadně. Jinak platí o propuštění obdobně ustanovení § 31.

Oddíl VII

Zproštění mimořádné služby

§ 47

Mimořádné služby lze zprostit buď předem nebo teprve za mimořádných opatření, a to vždy na určitou dobu.

§ 48

(1) Zproštění nabývá účinnosti, je-li provedeno předem, dnem vyhlášení mimořádných opatření, je-li provedeno teprve za mimořádných opatření, dnem, kdy příslušný orgán vojenské správy rozhodl o zproštění (§ 49 odst. 1).

- (2) Platnost povoleného zproštění zaniká,
 - a) uplyne-li doba, na kterou bylo povoleno, nebo
 - b) bylo-li zrušeno anebo
 - c) jestliže pominuly důvody, pro něž bylo povoleno.

(3) Vedoucí podniků, úřadů, ústavů a jiných orgánů a organizací (dále jen „vedoucí podniků“), kteří navrhli zproštění svých zaměstnanců, jsou povinni sledovat, zda důvody, pro které bylo zproštění provedeno, trvají. Není-li další zproštění odůvodněno, jsou povinni oznámit to okresní vojenské správě, která zproštění proveďla, a okresní vojenské správě místa trvalého pobytu zproštěné osoby.

§ 49

(1) V rozsahu stanoveném vládou rozhoduje o zproštění s konečnou platností,

- a) jde-li o vojáky v záloze (ve výslužbě) v hodnosti plukovníka nebo generála, ministerstvo národní obrany,
- b) jde-li o vojáky v záloze (ve výslužbě) ve všech ostatních hodnostech důstojníků, poddůstojníků a mužstva, okresní vojenská správa, v jejímž obvodu je podnik umístěn.

(2) O rozhodnutí zpraví orgán uvedený v odstavci 1 vedoucího podniku. Vedoucí podniku po vyhlášení mimořádných opatření uvědomí zproštěné osoby a vydá jim příslušný doklad o zproštění.

Oddíl VIII

Propuštění z vojska

§ 50

Zjistí-li se, že byla odvedena osoba, aniž byl pro to dán právní podklad, propustí ji příslušná okresní vojenská správa z vojska.

§ 51

(1) Vojáky v záloze propustí příslušná okresní vojenská správa z vojska dnem 31. prosince roku, v němž dovrší 60 let, jestliže

nepožádali o prodloužení služební povinnosti podle odstavce 2. Vojáci z povolání přeložení do zálohy nebo do výslužby se propouštějí z vojska jen na svou písemnou žádost.

(2) Vojákům, kteří splnili brannou povinnost, může být na jejich žádost branná povinnost prodloužena. Žádost je třeba podat do 30. listopadu roku, v němž dovrší 60 let, a to u okresní vojenské správy místa trvalého pobytu.

(3) Byla-li branná povinnost takto prodloužena, mohou být uvedené osoby propuštěny z vojska jen dnem 31. prosince kalendářního roku, v němž ohlásily, že chtějí být propuštěny. Prohlášení zasílají okresní vojenské správě místa trvalého pobytu.

§ 52

(1) Neschopnost nebo změna schopnosti vojáka k vojenské činné službě se zjišťuje přezkumným řízením, které provádějí přezkumné komise podle předpisů vydaných ministerstvem národní obrany. Členy přezkumných komisí u okresních vojenských správ jsou lékaři státní zdravotní správy obdobně jako u odvodních komisí. Jízdné z místa pobytu do místa přezkumu a zpět hraří vojenská správa.

(2) Vojáci trvale neschopní k vojenské činné službě se z vojska propustí.

Oddíl IX

Osobní úkony pro potřeby ozbrojených sil

§ 53

(1) Osobními úkony pro potřeby ozbrojených sil (dále jen „osobní úkony“) se rozumí každá tělesná nebo duševní činnost, která se požaduje k přímé podpoře ozbrojených sil od osob, jež nevykonávají vojenskou činnou službu nebo zvláštní službu.

(2) K osobním úkonům mohou být povolány všechny osoby, podléhající branné povinnosti, které nejsou povolány k vojenské činné službě nebo zvláštní službě a které nejsou podle zákona o obraně státu od osobních úkonů osvobozeny.

§ 54

(1) Osoby, které je třeba určit k osobním úkonům již předem, určí vojenská správa, popřípadě na její žádost výkonný orgán okresního národního výboru, který vykoná též potřebná šetření a jiná opatření.

(2) Osoby určené podle předcházejícího odstavce povolá za mimořádných opatření okresní vojenská správa místa trvalého pobytu.

(3) O povolání k osobním úkonům, o bezplatné jízdě povolaných osob, o nastoupení osobních úkonů a o propuštění z nich platí obdobně ustanovení o mimořádné službě.

§ 55

Podrobné předpisy o osobních úkonech, zejména o výběru osob pro ně, vydá ministerstvo národní obrany v dohodě se zúčastněnými ministerstvy.

Oddíl X

Cestování do ciziny a vystěhování

Cestování do ciziny

§ 56

Brancům může být vydán cestovní pas do ciziny nebo jiný průkaz opravňující k cestě do zahraničí bez povolení vojenské správy, jen nezmeškají-li pobytem v cizině dostavení se k pravidelnému odvodu a včasné nastoupení základní služby.

§ 57

Vojákům na trvalé dovolené lze udělit souhlas k vydání průkazu opravňujícího k cestě do zahraničí jen s platností do termínu stanoveného pro přezkumné řízení, popřípadě do nástupního termínu pro pokračování v základní službě.

§ 58

(1) Vojákům v záloze, kteří jsou ještě povinni konat pravidelná cvičení, může být vydán průkaz opravňující k cestě do zahraničí bez povolení vojenské správy jen v letech,

kdy nevykonávají pravidelné cvičení. V letech, v nichž jsou povinni konat pravidelné cvičení (§§ 36 a 37), může jim být tento průkaz vydán pouze se souhlasem vojenské správy.

(2) Povolení k vydání průkazu opravňujícího k cestě do zahraničí brancům, vojákům na trvalé dovolené a vojákům v záloze uděluje okresní vojenská správa, u níž je dotčená osoba vedena v evidenci. Podrobnosti stanoví ministerstvo národní obrany.

§ 59

Vystěhování

(1) Povolení k vystěhování může být uděleno brancům (odvedencům), vojákům na trvalé dovolené a vojákům v záloze jen se souhlasem krajské vojenské správy, v jejímž ohvodu má dotčená osoba trvalý pohyb. Vojákům ve vojenské činné službě může být toto povolení uděleno jen se souhlasem ministerstva národní obrany, a pokud jde o vojenská ministerstva vnitra, jen se souhlasem ministerstev národní obrany a vnitra.

(2) Vydání povolení k vystěhování je třeba oznámit příslušnému orgánu vojenské správy, který dal k němu souhlas.

(3) Za mimořádných opatření udělují souhlas k vydání povolení k vystěhování orgány určené ministerstvem národní obrany.

(4) Udělení povolení k vystěhování nemá vliv na branný poměr dotčené osoby. Tato osoba je povinna plnit brannou povinnost, dokud nebude propuštěna z vojska.

Oddíl XI

Různá ustanovení

§ 60

Vojenské výpomoci

(1) Vojsko poskytuje k plnění úkolů uvedených v § 1 odst. 2 písm. c) a v § 1 odst. 3 branného zákona ozbrojené nebo záchranné vojenské výpomoci.

(2) Vojenská ozbrojená výpomoc záleží v dočasném přidělení pomocných vojenských jednotek národním výborům, žádají-li o jejich součinnost.

(3) Vojenská záchranná výpomoc záleží v dočasném přidělení pomocných vojenských jednotek národnímu výboru jako pomoci při pohromách ohrožujících lidské životy nebo důležité hospodářské statky.

(4) Blížší předpisy o vojenských výpomocích, zejména o jejich vyžadování, poskytování, složení a použití, jakož i o náhradě vyžadují za jejich použití, vydá ministerstvo národní obrany v dohodě s ministerstvem vnitra a s ostatními zúčastněnými ministerstvy.

§ 61

Úprava hodností vojáků propuštěných ze služby ve Státní bezpečnosti a Veřejné bezpečnosti

(1) Hodnosti, kterých dosáhli příslušníci Státní bezpečnosti a Veřejné bezpečnosti ve vojsku, zpravidla se nemění po dobu jejich služby v těchto sborech, ani při jejich propuštění z těchto sborů, leč by jinak tato vojenská hodnost nemohla být podle příslušných vojenských předpisů ponechána.

(2) Na žádost vojáka uvedeného v odstavci 1, podanou po jeho propuštění ze služby ve Státní bezpečnosti a Veřejné bezpečnosti, může být jeho vojenská hodnost upravena podle hodnosti, které dosáhl v těchto sborech, má-li k tomu žadatel, zejména se zřetelem na své chování a kvalifikaci z doby své služby v těchto sborech, způsobilost.

(3) Osobní úřad příslušníků Státní bezpečnosti a Veřejné bezpečnosti oznámí jejich propuštění ze služby příslušné okresní vojenské správě.

§ 62

Vojenské průkazy

(1) Vydávání vojenských průkazů vojákům v činné službě upraví ministerstvo národní obrany v dohodě s ministerstvem vnitra.

(2) Brancům zapsaným k pravidelnému odvodu vydává se průkaz brance. Vojákům, kteří se překládají do zálohy, vydává se jako doklad o jejich vojenském poměru vojenská knížka. Osobám trvale neschopným k vojenské činné službě vydává se průkaz o neschopnosti k vojenské činné službě.

(3) Osoby, kterým byl vydán vojenský průkaz, jsou povinny učinit veškerá opatření, aby zabránily jeho ztrátě. Ztráta kteréhokoli vojenského průkazu uvedeného v odstavci 2 musí být hlášena ihned okresní vojenské správě místa trvalého pobytu.

(4) Vojenské průkazy uvedené v odstavcích 1 a 2 nesmějí být připojeny jako příloha k žádosti nebo k jinému druhu podání ani odevzdány nepovolaným osobám.

(5) Voják nesmí brát vojenské průkazy uvedené v odstavcích 1 a 2 s sebou při cestách do ciziny.

§ 63

Vstup do cizích vojenských služeb

(1) Žádosti za povolení ke vstupu do cizích vojenských služeb řádně odůvodněné a opatřené potvrzením příslušného cizího úřadu, že žadatel bude do vojenských služeb v dotyčné armádě přijat a na jakou dobu, podávají se u okresní vojenské správy místa trvalého pobytu.

(2) Ministerstvo národní obrany předloží žádost po slyšení ministerstva vnitra, po případě ministerstva zahraničních věcí, s příslušným návrhem prezidentu republiky.

§ 64

Ohlašovací povinnost a vojenská evidence

(1) Vojáci mimo činnou službu a branci jsou povinni hlásit okresní vojenské správě a orgánům vedoucím pomocnou vojenskou evidenci, podle poučení obsaženého ve vojenském průkazu, změny místa trvalého pobytu, zaměstnavatele a funkce v zaměstnání, úrazy a vážná onemocnění mající trvalý vliv na výkon vojenské služby, jakož i všechny další změny údajů uvedených v jejich vojenských

průkazech. V těchto případech mají vojáci mimo činnou službu a branci nárok na úhradu jízdného k okresní vojenské správě a zpět.

(2) Vojáci v záloze, branci, odvedenci a vojáci na trvalé dovolené jsou vedeni ve vojenské evidenci u místních vojenských správ zpravidla podle místa trvalého pobytu.

(3) Pomocnou vojenskou evidenci vedou výkonné orgány místních národních výborů, podniky, úřady, ústavy a jiné orgány a organizace. Orgány Veřejné bezpečnosti spolupracují s okresními vojenskými správami při vedení vojenské evidence, zejména oznamují příslušným okresním vojenským správám, kteří branci a vojáci mimo činnou službu se přihlásili k trvalému pobytu nebo se z něho odhlásili. Ohlašovací orgány upozorňují tyto osoby na jejich ohlašovací povinnost podle odstavce 1. Zástupitelské úřady vedou vojenskou evidenci občanů Československé republiky žijících v zahraničí. Vedení pomocné vojenské evidence, jakož i vojenské evidence občanů Československé republiky žijících v zahraničí, řídí ministerstvo národní obrany.

(4) Podrobné předpisy o vedení evidence vydá ministerstvo národní obrany.

§ 65

Styk občanů s orgány vojenské správy

Není-li jinak stanoveno, předkládají branci, odvedenci, vojáci v záloze a na trvalé dovolené veškerá podání ve věcech svého branného poměru okresní vojenské správě místa svého trvalého pobytu. Rozhodnutí orgánů vojenské správy v těchto věcech se jim oznamují, jakož i vojenské průkazy a jiné doklady se jim doručují přímo nebo prostřednictvím výkonného orgánu místního národního výboru místa trvalého pobytu.

§ 66

Oznámení potrestání a úmrtí branců a vojáků mimo činnou službu

(1) Orgány ministerstva vnitra jsou povinny při zatčení, zadržení nebo vzetí do vazby

brance nebo vojáka mimo činnou službu odebrat mu vojenský průkaz (§ 62 odst. 2) a zaslat jej neprodleně okresní vojenské správě, u které je branec nebo voják mimo činnou službu veden v evidenci. Nemohou-li průkaz odebrat, zjistí, kde je a sdělí to rovněž příslušné okresní vojenské správě.

(2) Krajské a lidové soudy jsou povinny zasílat okresním vojenským správám místa trvalého pobytu v trestních věcech branců a vojáků mimo činnou službu zprávy o pravomocném odsouzení a připojit k nim opis rozsudečného výroku; při odsouzení k trestu odnětí svobody na dobu delší jednoho roku jsou povinny připojit ke zprávě opis rozsudku soudu první stolice, popřípadě doložku o rozhodnutí odvolacího soudu, pokud byl výrok soudu první stolice o vině a trestu změněn.

(3) Ústavy ministerstva vnitra jsou povinny oznamovat propuštění branců nebo vojáků mimo činnou službu z výkonu trestu odnětí svobody okresním vojenským správám místa posledního trvalého pobytu před výkonem trestu. Ve zprávě uvedou též posudek o chování těchto osob v době výkonu trestu a místo nově zvoleného trvalého pobytu propuštěného brance nebo vojáka mimo činnou službu.

(4) Zemřel-li branec nebo voják mimo činnou službu, oznámí to výkonný orgán místního národního výboru místa, kde zemřel, okresní vojenské správě, u které je veden v evidenci, a zašle jí zároveň vojenský průkaz zemřelého se záznamem o úmrtí.

§ 67

Kontrola splnění branné povinnosti

Orgány ověřující volitelnost osob navržených k zastávání veřejných funkcí jsou povinny přesvědčit se o tom, zda osoba, která byla navržena do veřejné funkce, splnila povinnosti, které jí branný zákon ukládá podle jejího věku; za tím účelem vyžádají si vojenský průkaz nebo doklad o splnění odvodní povinnosti nebo učiní dotaz u okresní vojenské správy místa trvalého pobytu.

Oddíl XII

Závěrečná ustanovení

§ 68

Zrušuje se vládní nařízení č. 209/1949 Sb., jímž se provádí branný zákon.

§ 69

Toto nařízení nabývá účinnosti dnem 2. května 1958; provedou je ministři národní obrany a vnitra v dohodě se zúčastněnými členy vlády.

Šíroky v. r.

generálplukovník Lomský v. r.

Barák v. r.

